

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN" PODGORICA**

**POJEDINAČNI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
SA STANJEM NA DAN I ZA GODINU KOJA SE
ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2018.**

SADRŽAJ

	STRANA
Izveštaj nezavisnog revizora	1-2
Pojedinačni bilans uspjeha za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine	3
Pojedinačni bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine	4
Pojedinačni izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine	5
Pojedinačni bilans novčanih tokova za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine	6
Napomene uz pojedinačne finansijske izvještaje	7 - 63

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

AKCIONARIMA AKCIONARSKOG DRUŠTVA ZA OSIGURANJE "LOVČEN", PODGORICA

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Akcionarskog društva za osiguranje "Lovćen", Podgorica (u daljem tekstu: „Društvo”), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine, bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završila na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i ostalih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva je odgovorno za pripremu i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim da omoguće pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, na osnovu revizije koju smo izvršili. Reviziju smo izvršili u skladu sa Standardima Revizije primjenljivim u Crnoj Gori. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih normi i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija obuhvata sprovođenje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim izvještajima. Izbor revizorskih procedura zavisi od procjene revizora pri čemu se uzima u obzir i ocjena rizika da li finansijski izvještaji sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare ili greške. Vršeci procjenu takvog rizika, revizor razmatra i interne kontrole bitne za pripremu i objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja pravnog lica, u cilju kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura u skladu sa okolnostima, ali ne i u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Društva. Revizija takođe uključuje ocjenu opravdanosti primjene odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući da obezbijede osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji prikazuju objektivno i istinito finansijsko stanje Društva na dan 31. decembra 2018. godine i rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje.

Ostala pitanja

Prikazani finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Društva. Konsolidovani finansijski izvještaji Grupe čija je matična kompanija Društvo i koji prikazuju ukupan finansijski položaj Grupe na dan 31. decembra 2018. godine biće izdati na kasniji datum.

Izvještaj o drugim pravnim i zakonskim zahtjevima

Izvršili smo pregled godišnjeg izvještaja menadžmenta Društva. Rukovodstvo Društva je odgovorno za pripremanje godišnjeg izvještaja menadžmenta u skladu sa propisima Crne Gore. Naša odgovornost je da ocijenimo da li je godišnji izvještaj menadžmenta usklađen sa godišnjim finansijskim izvještajima za istu poslovnu godinu. Naše procedure u vezi godišnjeg izvještaja menadžmenta su bile ograničene na procjenjivanje da li su računovodstvene informacije prikazane u godišnjem izvještaju menadžmenta usklađene sa godišnjim finansijskim izvještajima i nijesu uključivale pregled ostalih informacija prikazanih u godišnjem izvještaju menadžmenta koje proističu iz nerevidiranih finansijskih ili drugih evidencija. Po našem mišljenju računovodstvene informacije prikazane u godišnjem izvještaju menadžmenta su usklađene, po svim materijalno značajnim aspektima, sa finansijskim izvještajima Društva za godinu koja se završila 31. decembra 2018.

Podgorica, 26. mart 2019. godine

Ernst & Young Montenegro d.o.o.
Podgorica, Crna Gora

Danijela Mirković
Partner

Danijela Jović
Ovlašćeni revizor

POJEDINAČNI BILANS USPJEHA ZA GODINU NA DAN 31. DECEMBRA 2018. GODINE

(u hiljadama EUR)

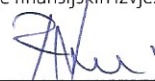
	Napomena	2018.	2017.
Obračunate bruto premije osiguranja	5	30.722	29.891
Smanjenje za udjele saosiguravača u premijama osiguranja	5	-	(163)
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja	5	(5.451)	(6.111)
Promjene bruto prenosnih premija	22.1	(215)	61
Promjene prenosnih premija za reosiguravajući dio		(563)	57
Prihod od premije osiguranja i saosiguranja		24.493	23.735
Neto prihodi od ostalih usluga	6	2.492	1.971
POSLOVNI PRIHODI		26.985	25.706
Obračunate bruto naknade šteta	7	(22.245)	(16.170)
Umanjenje za prihode ostvarene iz bruto regresnih potraživanja		283	225
Udio u naknadama šteta iz prihvaćenih saosiguranja, reosiguranja i retrocesija		-	-
Umanjenje za udio saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta	7	7.974	2.131
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete		1.238	400
Promjene rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio		(751)	(356)
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete		1.171	269
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta		98	303
Rashodi naknada šteta	7	(12.232)	(13.198)
Promjena drugih tehničkih rezervisanja		434	(152)
Promjene neto tehničkih rezervisanja	8	434	(152)
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	9	(2.377)	(1.093)
POSLOVNI RASHODI		(14.175)	(14.443)
DOBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT		12.810	11.263
Troškovi sticanja osiguranja	10.1	(8.520)	(9.376)
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja		19	(181)
Amortizacija		(179)	(143)
Troškovi rada	10.2	(2.207)	(1.771)
Materijalni troškovi		(51)	(52)
Ostali troškovi usluga	10.3	(782)	(648)
Drugi troškovi		(164)	(141)
TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	10	(11.884)	(12.312)
(GUBITAK) / DOBITAK - NETO POSLOVNI REZULTAT		926	(1.049)
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi		1.449	1.294
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi		(943)	(633)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi		506	661
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		481	571
Rashodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		(1.285)	(49)
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		(804)	522
FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA	11	(298)	1.183
DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA		628	134
POREZ NA DOBIT	12.1	238	-
PRIHOD/RASHOD NA IME ODLOŽENOG POREZA	12.1	22	(10)
NETO DOBIT ZA POSLOVNU GODINU		412	124
ZARADA PO AKCIJI U EUR	13	0,2253	0,0720

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 21. mart 2019. godine

Potpisano u ime akcionarskog društva za osiguranje "Lovćen" Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

(Janez Rožmarin)

Izvršni direktor

(Matjaž Božič)

POJEDINAČNI BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2018. GODINE

(u hiljadama EUR)	Napomena	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
AKTIVA			
Nematerijalna imovina	14	67	87
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	15	6.014	6.206
Dugoročna finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi		23.678	31.683
Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva		1.630	1.330
Dugoročna finansijska ulaganja	16	25.308	33.013
Kratkoročna finansijska ulaganja	17	4.138	800
Gotovinska sredstva		2.399	589
Kratkoročna potraživanja		6.547	8.321
Kratkoročna sredstva	18	8.946	8.910
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	19	3.414	4.728
Aktivna vremenska razgraničenja	20	2.443	2.509
Odložena poreska sredstva		3	-
Ukupna aktiva		50.333	56.253
PASIVA			
Osnovni kapital	21	10.460	10.460
- Akcijski kapital - obične akcije		10.460	10.460
Revalorizacione rezerve		627	1.241
Prenešena i neraspoređena dobit/(gubitak)		(2.477)	(2.889)
- Prenešeni gubitak iz prethodnih godina		(2.889)	(3.013)
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine		412	124
Rezerve	21	(1.850)	(1.648)
Bruto tehničke rezerve		28.178	30.905
Ostala rezervisanja		671	872
Rezervisanja	22	28.849	31.777
Kratkoročne obaveze	23	12.219	5.138
Obaveze prema matičnom društvu		-	10.030
Druge finansijske obaveze		-	-
Obaveze za odloženi porez	12.1.1	417	496
Obaveze za porez na dobit	12.1	238	-
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja		655	10.526
Pasivna vremenska razgraničenja		-	-
Ukupna pasiva		50.333	56.253

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 21. mart 2019. godine

Potpisano u ime akcionarskog društva za osiguranje "Lovčen" Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

(Janez Rožmarin)

Izvršni direktor

(Matjaž Božič)

POJEDINAČNI IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2018.

(u hiljadama EUR)	Akcijski kapital - obične akcije	Revaloriza- cione rezerve	Prenešena i neraspoređena dobit/(gubitak)	Ukupno
Stanje, 1. januara 2017. godine	10.460	331	(3.013)	7.778
Promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	910	-	910
Dobitak tekuće godine	-	-	124	124
Stanje, 31. decembra 2017. godine	10.460	1.241	(2.889)	8.812
Promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	(614)	-	(614)
Dobitak tekuće godine	-	-	412	412
Stanje, 31. decembra 2018. godine	10.460	627	(2.477)	8.610

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 21. mart 2019. godine

Potpisano u ime akcionarskog društva za osiguranje "Lovčen" Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

(Janez Rožmarin)

Izvršni direktor

(Matjaž Božič)

POJEDINAČNI IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA

31. DECEMBRA 2018.

(u hiljadama EUR)

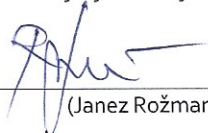
	2018.	2017.
A. Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	42.138	33.119
Prilivi od premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	32.937	31.819
Prilivi od učešća u naknadi šteta (saosiguranje i reosiguranje)	8.778	1.025
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	423	275
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(40.526)	(34.094)
Odlivi po osnovu naknada šteta (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	(21.427)	(14.979)
Odlivi po osnovu premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja, kao i provizija po osnovu saosiguranja i reosiguranja)	(3.769)	(3.685)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(3.376)	(3.281)
Odlivi po osnovu provizija (zastupnicima i posrednicima)	(3.878)	(3.985)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(7.932)	(8.007)
Odlivi po osnovu vanrednih rashoda	(144)	(157)
Neto promjena gotovine iz poslovnih djelatnosti	1.612	(975)
B. Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	11.762	3.490
Prilivi od ulaganja u hartije od vrijednosti	8.421	1.178
Prilivi od prodaje nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	-	-
Prilivi od zakupnina	58	62
Ostali prilivi iz aktivnosti investiranja	3.283	2.250
Odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	(8.314)	(1.739)
Odlivi po osnovu ulaganja u hartije od vrijednosti izdate od strane Crne Gore	(5.623)	-
Odlivi po osnovu deponovanja i ulaganja kod banaka sa sjedištem u Crnoj Gori		
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja i ostalih sredstava	(220)	(299)
Ostali odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(2.471)	(1.440)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti investiranja	3.448	1.751
C. Novčani tokovi iz aktivnosti finansiranja		
Priliv po osnovu kratkoročnih kredita	251	146
Odlivi po osnovu kratkoročnih kredita	(3.501)	(762)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti finansiranja	(3.250)	(616)
D. Neto promjena gotovine	1.810	160
GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA	2.399	589
GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA	589	429

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 21. mart 2019. godine

Potpisano u ime akcionarskog društva za osiguranje "Lovćen" Podgorica:

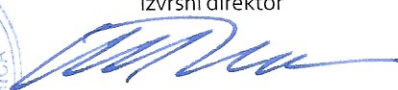
Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

(Janez Rožmarin)

Izvršni direktor

(Matjaž Božič)

1. OPŠTE INFORMACIJE

Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen“ Podgorica sa sjedištem u Podgorici, ulica Slobode 13A (u daljem tekstu: Društvo), osnovano je krajem 1978. godine pod nazivom Zajednica osiguranja imovine i lica „Lovćen“ Titograd. Sadašnji naziv „Lovćen“ AD, Podgorica Društvo je dobilo 1997. godine.

U skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br.6/02), 25. jula 2002. godine izvršeno je ažuriranje registracije u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000159/001.

U sastavu Društva, kao njegovi organizacioni djelovi, funkcioniše osam (8) filijala sa sjedištima u: Podgorici, Kotoru, Beranama, Nikšiću, Bijelom Polju Pljevljima, Baru i Budvi kao i poslovnice i ekspoziture u manjim mjestima Crne Gore .

Društvo je registrovano kao emitent kod Komisije za hartije od vrijednosti Crne Gore, Rješenjem br. 02/3-817/2-01 od 19. aprila 2001. godine. Društvo je član Centralne Depozitarne Agencije Crne Gore po Odluci broj 305/1 od 1. jula 2002. godine kod koje se vode dematerijalizovane hartije od vrijednosti.

Saglasno odredbama Zakona o osiguranju („Sl. list CG“, br. 78/06) i Statuta, Društvo je registrovano za obavljanje slijedećih djelatnosti:

- obavljanje svih poslova osiguranja imovine (obavezna osiguranja i ostala imovinska osiguranja i nezgode), koji obuhvataju:
  - zaključivanje i izvršavanje ugovora o osiguranju imovine,
  - zaključivanje i izvršavanje ugovora o saosiguranju,
  - preuzimanje mjera za sprečavanje i suzbijanje rizika koji ugrožavaju osiguranu imovinu i lica,

- obavljanje poslova pružanja drugih usluga u osiguranju koji obuhvataju:
  - poslove posredovanja i zastupanja u osiguranju,
  - snimanje rizika,
  - snimanje i procjenu štete,
  - pružanje intelektualnih i tehničkih usluga u vezi sa poslovima osiguranja.

Društvo posjeduje i sprovodi Sistem upravljanja kvaliteta, koji je usaglašen sa zahtjevima standarda BS EN ISO 9001: 2009 za oblast „Pružanje usluga u osiguranju“ o čemu posjeduje sertifikat br. FS 59645 od 23. decembra 2009. godine. Prvi put je registrovan 28. juna 2001. godine, a kontinuirano se bavi Sistemom kvaliteta od 2000. godine. Na zadnjoj eksternoj provjeri koju je sproveo BSI iz Londona, u junu 2018. godine, Sertifikat je potvrđen.

1. OPŠTE INFORMACIJE (nastavak)

U skladu sa Rješenjem o izdavanju dozvole za obavljanje poslova osiguranja broj 03-1115/3-10 od 7. aprila 2011. godine, Agencija za nadzor osiguranja je izdala dozvolu za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja Društvu propisanih članom 9, stav 1 tačke 5 do 23 Zakona o osiguranju („Sl. list RCG“ br. 78/06 i 19/07, „Sl. list CG“ 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16).

Društvo je član Triglav grupe (Slovenija) koja se bavi pružanjem usluga osiguranja i finansijskim uslugama na prostoru jugoistočne Evrope, odnosno u Sloveniji, , Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Srbiji i Republici Makedoniji. Članice ove grupe u Crnoj Gori su pored Društva, Društvo za osiguranje „Lovćen-životna osiguranja“ AD, Podgorica i Lovćen auto AD, Podgorica.

Društvo je matično pravno lice grupe, koju, pored Društva, čine i sljedeći kontrolisani entiteti:
- Lovćen Auto doo, Podgorica (100%)
- Lovćen Životna osiguranja AD, Podgorica (100%).

Takođe, Društvo ima obavezu da svoje poslovanje obavlja u skladu sa Zakonom o osiguranju („Sl. list RCG", br. 78/06, 19/07, „Sl. list CG" 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16), regulativom propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalom važećom regulativom Crne Gore.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Društvo je imalo 270 zaposlenih radnika (31. decembra 2017: 271 zaposlenih), raznih stručnih profila.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1 Osnove za sastavljanje i prikazivanje pojedinačnih finansijskih izvještaja

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG”, br. 52/16). U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, pravna lica sastavljaju finansijske iskaze po Međunarodnim računovodstvenim standardima („MRS”), odnosno po Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI”), koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i utvrdio i objavio organ državne uprave nadležan za poslove finansija, odnosno pravno lice kojem je povjereno vršenje tih poslova, koje je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (“IFAC”) dobilo pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine.

Finansijski izvještaji su prezentirani u formi propisanoj od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji u pojedinim djelovima odstupaju od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako predviđa MRS 1 "Prezentacija finansijskih izvještaja".

Pored toga, računovodstveni propisi Crne Gore odstupaju od MSFI u sljedećim odredbama:

- Računovodstvenim propisima, uključujući regulativu propisanu od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalu važeću regulativu Crne Gore, nisu predviđena sva objelodanjivanja zahtijevana po MSFI 4 „Ugovori o osiguranju”, tako da priloženi pojedinačni finansijski izvještaji ne uključuju sva objelodanjivanja predviđena navedenim standardom;
- Imajući u vidu da MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Objelodanjivanja” nije zvanično preveden u Crnoj Gori, priloženi pojedinačni finansijski izvještaji ne uključuju sva objelodanjivanja predviđena navedenim standardom.

Shodno navedenom, a imajući u vidu potencijalno materijalne efekte koje odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na istinitost i objektivnost pojedinačnih finansijskih izvještaja Društva, priloženi pojedinačni finansijski izvještaji se ne mogu smatrati finansijskim izvještajima sastavljenim u skladu sa MRS i MSFI.

Društvo je ove pojedinačne finansijske izvještaje sastavilo na osnovu i prema zahtjevima zakona i propisa Crne Gore gdje su ulaganja u zavisna pravna lica iskazana po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za eventualna obezvređenja. Detaljniji prikaz finansijskog položaja Društva može se dobiti uvidom u konsolidovane finansijske izvještaje koje će Društvo sastaviti i predati Agenciji za nadzor osiguranja Crne Gore u zakonskom roku tj. do 30. septembra tekuće godine za prethodnu.

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro (EUR). Sve iskazane numeričke vrijednosti predstavljene su u hiljadama (EUR 000), osim ukoliko je drugačije navedeno.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.2 Načelo stalnosti poslovanja

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u predvidljivoj budućnosti.

Društvo je za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine ostvarilo neto dobitak u iznosu od EUR 412 hiljada (2017: neto dobitak u iznosu od EUR 124 hiljada), dok je na navedeni dan akumulirani gubitak iznosio EUR 2.477 hiljada (2017: EUR 2.889 hiljada).

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u predvidljivoj budućnosti.

2.3 Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija pojedinačnih finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa.

Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene korisnog vijeka upotrebe nekretnina i opreme, procjene obezvrjeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa, fer vrjednovanje finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju koji se ne kotiraju, rezervisanja za prijavljene, a nelikvidirane štete, rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete, rezervisanja za izravnane rizika, druga osiguravajuća tehnička rezervisanja, rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade i ostala rezervisanja.

Pregled najvažnijih računovodstvenih procjena dat je u nastavku.

a) Amortizacija i amortizacione stope

Obračun amortizacije i primijenjene stope amortizacije su zasnovane na projektovanom ekonomskom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja. Jednom godišnje Društvo procjenjuje ekonomski vijek na osnovu trenutnih predviđanja.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.3 Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

b) Obezvrjeđenje vrijednosti potraživanja

Društvo vrši procjenu naplativosti potraživanja, kao i obračun ispravke vrijednosti za sva sumnjiva i sporna potraživanja, a na osnovu procijenjenih gubitaka usljed nemogućnosti kupaca da ispune obaveze. Procjena je zasnovana na starosnoj analizi potraživanja od kupaca, istorijskim otpisima, kreditnim sposobnostima kupaca i promjenama u uslovima prodaje, prilikom utvrđivanja adekvatnosti ispravke vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja. Ovo uključuje i pretpostavke o budućem ponašanju kupaca i rezultujućim budućim naplatama. Rukovodstvo vjeruje da nije potrebna dodatno obezvrjeđenje vrijednosti potraživanja osim onog koje je formirano u priloženim pojedinačnim finansijskim izvještajima.

c) Rezervisane štete

Svaka prijavljena šteta se procjenjuje pojedinačno od strane Društva, uzimajući u obzir okolnosti vezane za štetu, dostupne informacije i istorijsko iskustvo o veličini sličnih šteta. Procjena rezerve štete za svaki slučaj pojedinačno se redovno kontroliše i ažurira kada su raspoložive nove informacije. Rezervisanja za štete se baziraju na informacijama koje su trenutno dostupne. Međutim, krajnje obaveze po štetama mogu varirati kao rezultat naknadnih promjena raspoloživih činjenica.

d) Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata za koje ne postoji aktivno tržište je određena primjenom odgovarajućih metoda procjene. Društvo primjenjuje profesionalni sud prilikom izbora odgovarajućih metoda i pretpostavki. Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Uprava Društva vrši procjenu rizika, i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.3 Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

e) Umanjenje vrijednosti nekretnina i investicionih nekretnina

Na svaki datum bilansa stanja Društvo preispituje knjigovodstvene iznose svoje materijalne imovine da bi utvrdilo postoje li nagovještaji da je došlo do gubitaka usljed umanjenja vrijednosti navedene imovine. Ako postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak nastao umanjenjem. Ako nije moguće procijeniti nadoknadivi iznos pojedinog sredstva, Društvo procjenjuje nadoknadivi iznos jedinice koja generiše novac, a kojoj to sredstvo pripada.

Nadoknadiva vrijednost je neto prodajna cijena ili vrijednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procjene vrijednosti u upotrebi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja, koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo. Ako je procijenjen nadoknadivi iznos sredstva (ili jedinice koja generiše novac) manji od knjigovodstvenog iznosa, onda se knjigovodstveni iznos toga sredstva (ili jedinice koja generiše novac) umanjuje do nadoknadivog iznosa.

Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se odmah kao trošak, osim ako sredstvo nije zemljište ili zgrada koja se ne koristi kao investiciona nekretnina koja je iskazana po revalorizovanom iznosu, u kojem slučaju se gubitak od umanjenja iskazuje kao smanjenje vrijednosti nastalo revalorizacijom sredstva.

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva (jedinice koja generiše novac) povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknadivog iznosa toga sredstva, pri čemu veća knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka na tom sredstvu (jedinici koja generiše novac) usljed umanjenja vrijednosti.

Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje po procenjenoj vrijednosti, u kojem slučaju se poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti iskazuje kao povećanje usljed revalorizacije.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1 Preračunavanje stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u funkcionalnu valutu primjenom deviznih kurseva važećih na dan transakcije. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na kraju godine, priznaju se u bilansu uspjeha.

3.2 Poslovni prihodi

Prihodi obuhvataju neto premije osiguranja i ostale prihode. Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljenih nadoknada ili potraživanja.

Neto premija osiguranja izračunava se na način da se bruto obračunata premija osiguranja i saosiguranja umanjuje za dio reosiguranja i ispravi za promjenu bruto prenosne premije koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji i umanjuje za iznos poreza na fakturisane bruto premije osiguranja. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

Ostali prihodi sastavljeni su iz finansijskih prihoda, prihoda od provizija, ostalih prihoda od poslova osiguranja i ostalih prihoda od poslovanja.

Finansijski prihodi se sastoje od: prihoda od dividendi i učešća u društvima, prihoda od ulaganja u nepokretnosti, prihoda od kamata, ostali prihodi od finansijskih ulaganja (kursne razlike od finansijskih ulaganja, prihodi zbog ukidanja oslabljenja finansijskih ulaganja i ostali prihodi od finansijskih ulaganja) i dobiti od otuđenja finansijskih ulaganja.

Dobiti od otuđenja se odnose na razliku između knjigovodstvene vrijednosti finansijskog sredstva i njegove prodajne vrijednosti. Prihodi od dividendi se priznaju, kada su te odobrene za isplatu. Prihodi od kamate se priznaju metodom efektivnih kamata osim za finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha.

Prihodi od provizija sadrže prihode od provizija od saosiguranja i reosiguranja. Ostali prihodi iz poslova osiguranja obuhvataju: prihode od prodaje zelenih karti, prihode od uslužnih likvidacija šteta i druge prihode iz poslova osiguranja.

3.3 Poslovni rashodi

Rashodi obuhvataju neto štete i ostale troškove i rashode.

Neto štete izračunavaju se na način da se bruto riješene štete (riješene štete i troškovi procjene) umanjuje za regresna potraživanja i dio učešća reosiguranja u riješenim štetama i isprave za promjenu bruto rezervi za štete koje su korigovane za učešće reosiguranja u tim rezervama. Troškovi procjene sadrže eksterne i interne troškove procjene opravdanosti i iznosa odštetnih zahtjeva za slučajeve šteta sa sudskim troškovima i troškovima vještaka, a sadrže i troškove naplate regresa.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3 Poslovni rashodi (nastavak)

Ostali troškovi i rashodi obuhvataju:

- Rashode za bonuse i popuste, koji uključuju obračunate bonuse tekuće godine, korigovane za promjenu rezervi za bonuse;
- Rashode za povećanje rezervi za neistekle rizike;
- Troškove pribave osiguranja, koji obuhvataju direktne i indirektne troškove pribave osiguranja. Troškovi su iskazani po funkcionalnom principu;
- Ostale troškove poslovanja, koji predstavljaju funkcionalnu grupu troškova;
- Finansijske rashode, koji obuhvataju: rashode za kamate i ostale rashode finansijskih ulaganja (negativne kursne razlike i ostale rashode), gubitke zbog oslabljenja finansijskih sredstava te gubitke od finansijskih ulaganja. Zadnji su sastavljeni iz promjene fer vrijednosti (neutrživih gubitaka) finansijskih sredstava, koja su priznata po fer vrijednosti preko poslovnog rezultata i izvedenih finansijskih instrumenata, te realizovanih gubitaka kod otuđenja finansijskih ulaganja;
- Ostale rashode iz poslova osiguranja, koji obuhvataju: požarnu taksu, troškove nadzornog organa, doprinos za pokriće šteta za neosigurana i nepoznata vozila, troškove za preventivnu djelatnost, rashode od ispravke potraživanja, otpise potraživanja te ostale rashode iz poslova osiguranja;
- Ostale rashode iz poslovanja, koji obuhvataju: amortizaciju investicionih nekretnina, rezervisanja za nagrade zaposlenima i ostale rashode iz poslovanja.

3.4 Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi se sastoje od: prihoda od dividendi, prihoda od ulaganja u nepokretnosti, prihoda od kamata, ostali prihodi od finansijskih ulaganja (kursne razlike od finansijskih ulaganja, prihodi od ukidanja obezvrjeđenja finansijskih ulaganja i drugi prihodi od finansijskih ulaganja) i dobiti od otuđenja finansijskih ulaganja. Prihodi od dividendi se priznaju, kada se stekne pravo na uplatu. Prihodi od kamata se priznaju, kada su kamate zarađene.

Finansijski rashodi obuhvataju: amortizaciju ulaganja u sredstva, rashode ulaganja u nepokretnosti, rashode kamata, ostale rashode finansijskih ulaganja (negativne kursne razlike i ostale rashode), gubitke od obezvrjeđenja finansijskih sredstava i gubitke od finansijskih ulaganja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5 Nekretnine i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja

Pod nekretninama i opremom za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja smatraju se ona sredstva, koja su potrebna za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja: zemljišta, zgrade ili dijelovi zgrada i oprema. U opremu se ubraja i sitni inventar sa rokom upotrebe dužim od jedne godine.

Nekretnine i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja, koja ispunjavaju uslove za priznavanje, se kod početnog priznavanja vrednuju po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrijednost nekretnine, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja obuhvata: nabavnu cijenu, uvozne i nepovratne dažbine prilikom kupovine i troškove, koje je moguće pripisati neposredno njegovom osposobljavanju za planirano korišćenje, naročito troškove dovoza i namještanja i procjenu troškova razgrađivanja, odstranjivanja i obnavljanja.

Nakon početnog priznavanja nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja Društvo koristi model nabavne vrijednosti i vodi ta sredstva po njihovim nabavnim vrijednostima, umanjena za akumuliranu amortizaciju i nastalo obezvređenje.

Amortizacija ovih sredstava se obračunava primjenom proporcionalnog metoda tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5 Nekretnine i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja (nastavak)

Stope amortizacije pojedinih nekretnina, postrojenja i opreme određene su u zavisnosti od vijeka korišćenja, koji zavisi od: očekivanog korišćenja sredstava, očekivane fizičke istrošenosti i starenja, očekivane tehničke i tržišne zastarjelosti, očekivanih zakonskih i drugih ograničenja korišćenja.

Vijek korišćenja nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja i izabrani metod amortizacije potrebno je godišnje provjeravati. Ako se utvrdi da je vijek upotrebe drugačiji od već izabranog, potrebno je promijeniti ili dopuniti Odluku o metodi amortizacije. Efekti takve promjene se obračunaju i iskazuju u finansijskim izvještajima u godini u kojoj je došlo do promjena. Primjenjene stope amortizacije pojedinih grupa nekretnina postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja su prikazane u sljedećem pregledu:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)
GRAĐEVINSKI OBJEKTI	
1. Poslovne zgrade i poslovne prostorije	1,5 - 3,0
2. Ostali građevinski objekti	2,0 - 4,0
OPREMA, VOZILA I OSTALO	
1. Transportna sredstva	14,29
2. Telefonska i druga oprema za prenos veza	20,00
3. Računari i računarska oprema	30,0
4. Računarske i pisaće mašine	20,0 - 25,0
5. Kancelarijski i ostali namještaj	10,0 - 20,0
7. Oprema za snimanje i umnožavanje	20,0
8. Oprema za čuvanje novca i hartija od vrijednosti	10,0
9. Ostala nepomenuta oprema	12,5 - 25,0

Privremeno se prekida obračun amortizacije nekretnina, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja, koja su oštećena zbog više sile ili ih zbog toga nije moguće koristiti. Prekid traje toliko vremena, koliko je potrebno za otklanjanje nastale štete. Privremeni prekid obračuna amortizacije vrši se, ako je vrijeme nemogućnosti korišćenja duže od jednog mjeseca.

Amortizacija nekretnina postrojenja i opreme prestaje kada je sredstvo razvrstano u sredstva za prodaju ili kada je ukinuto priznavanje sredstva (otuđenje ili ako od njegovog korišćenja ili otuđenja više ne možemo očekivati buduće ekonomske koristi).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5 Nekretnine i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja (nastavak)

Godišnje prilikom zaključenja poslovne godine, procjenjuje se da li postoje indikatori obezvrjeđenja nekretnina, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja.

Kod procjenjivanja, da li postoji indikator obezvrjeđenja, uzima se u obzir sljedeće:

- tržišna vrijednost sredstva zbog protoka vremena smanjila se mnogo više od očekivane;
- javile su se značajne promjene u tehnološkom, tržišnom, privrednom ili pravnom okruženju;
- povećale su se tržišne kamatne stope, a ta povećanja će vjerovatno uticati na diskontnu stopu korišćenu kod obračuna upotrebne vrijednosti i suštinski smanjiti nadoknadivu vrijednost sredstva;
- ostali nagovještaji (dokazi o zastarjelosti ili fizičkoj oštećenosti sredstva, očekivane promjene korišćenja sredstava sa negativnim uticajem na Društvo i drugi indikatori).

Ako postoje takvi indikatori, Društvo mora procijeniti nadoknadivu vrijednost sredstava. Kao nadoknadiva vrijednost uzima se veća od fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje i upotrebne vrijednosti. Ukoliko je nadoknadiva vrijednost sredstava manja od njegove knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvenu vrijednost sredstva bi trebalo smanjiti na njegovu nadoknadivu vrijednost. Takvo smanjenje je gubitak od obezvrjeđenja, koji se priznaje u bilansu uspijeha.

3.6 Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina se odnosi na računarske softvere i licence.

Nematerijalna imovina se inicijalno priznaje po nabavnoj vrijednosti. Društvo primjenjuje model nabavne vrijednosti i vodi nematerijalnu imovinu po nabavnim vrijednostima, umanjenim za akumuliranu amortizaciju i nastalo obezvrjeđenje.

Amortizacija nematerijalne imovine se obračunava primjenom proporcionalnog metoda tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe.

Nematerijalna ulaganja, koja su namijenjena prodaji, se na osnovu Odluke Odbora direktora preraspoređuju u dugoročna sredstva za prodaju po knjigovodstvenoj vrijednosti.

3.7 Investicione nekretnine

Investicione nekretnine se priznaju kao sredstva, kada su ispunjeni sljedeći kriterijumi:

- investicione nekretnine moraju ostvarivati ekonomske koristi;
- investicione nekretnine se koriste za izdavanje u zakup i donose prihode od zakupnine ili se prodaju i ostvaruju dobit;
- investicione nekretnine nijesu namijenjene za prodaju u bliskoj budućnosti u redovnom poslovanju;
- nabavnu vrijednost je moguće pouzdano izmjeriti.

Početno priznavanje investicionih nekretnina vrši se po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrijednost predstavlja nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove nabavke.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.7 Investicione nekretnine (nastavak)**

Naknadno priznavanje investicionih nekretnina vrši se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za obračunatu amortizaciju i eventualno obezvrjeđenje.

Način amortizacije i obezvrjeđenja investicionih nekretnina je isti kao kod nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja. Analiza indikatora eventualnog obezvrjeđenja vrši se godišnje.

Primjenjene stope amortizacije za investicione nekretnine su prikazane u sljedećem pregledu:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)
Investicione nekretnine	
1. Poslovne zgrade i poslovne prostorije	1,5 - 3,0
2. Ostalo	2,0 - 4,0

3.8 Lizing

Određivanje da li je neki aranžman lizing ili sadrži lizing zasniva se na sadržini aranžmana na dan njegovog nastanka: da li ispunjenje aranžmana zavisi od korišćenja posebnog sredstva ili sredstava ili aranžman sadrži pravo na korišćenje tog sredstva.

Finansijski lizing po kome se Društvu suštinski prenose svi rizici i koristi povezani sa vlasništvom nad predmetom lizinga kapitalizuje se na početku lizinga po fer vrednosti sredstava koja su predmet lizinga ili po sadašnjoj vrednosti minimalnih plaćanja za lizing, ako je ona niža. Minimalna plaćanja lizinga se dijele na finansijski trošak i smanjenje neizmirene obaveze po osnovu lizinga u cilju ostvarenja konstantne periodične kamatne stope na preostali saldo obaveza. Finansijski trošak se iskazuje u bilansu uspeha.

Sredstva uzeta na lizing se amortizuju tokom korisnog vijeka upotrebe. Međutim, ukoliko nije sasvim izvjesno da će Društvo steći pravo vlasništva nad sredstvom do kraja trajanja lizinga, to sredstvo se u potpunosti amortizuje u periodu kraćem od trajanja lizinga ili procjenjenog vijeka trajanja sredstva.

Potraživanja i Obaveze po osnovu operativnog lizinga se priznaju kao prihodi i rashodi u bilansu uspeha tokom period trajanja lizinga.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9 Finansijska sredstva

Finansijska sredstva se kod početnog priznavanja svrstavaju u sljedeće grupe:

- Finansijska sredstva utvrđena po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha;
- Finansijska sredstva koja se drže do dospjeća;
- Krediti (pozajmice) i potraživanja;
- Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju;

Finansijska sredstva se početno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za, u slučaju finansijskih sredstava koja nisu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, direktne troškove transakcije (naknade plaćene zastupnicima, savjetnicima, berzanskim posrednicima, dažbine berzi i ostale dažbine povezane sa prenosom), a koje proizilaze neposredno iz kupovine ili izdavanja finansijskog sredstva.

Klasifikacija zavisi od namjere za koju su finansijska sredstva pribavljena.

Finansijska sredstva su klasifikovana po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha kada se hartije od vrijednosti drže u cilju ostvarivanja dobiti po osnovu trgovanja u kratkom vremenskom periodu. Kategorije sredstava raspoloživih za prodaju i ulaganja koja se drže do dospjeća se koriste kada se odnosnom obavezom pasivno upravlja i / ili se ona vrednuje po amortizovanoj vrijednosti.

3.9.1 *Finansijska sredstva utvrđena po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha*

Finansijska sredstva utvrđena po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha uključuju:

- Finansijska sredstva za trgovanje: sredstva za koja postoji tržište odnosno za koja se vrijednost može pouzdano izmjeriti.
- Finansijska sredstva, koja se kod priznavanja razvrstavaju u grupu po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha. To su sredstva za koje mora postojati tržište kako bi se njihova vrijednost mogla pouzdano izmjeriti.

Nakon početnog priznavanja, ove investicije se ponovo mjere po fer vrijednosti, a efekti vrednovanja i realizovani dobiti i gubici se priznaju u bilansu uspjeha. U bilansu uspjeha se priznaju i sve dobijene dividende i kamate.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9 Finansijska sredstva (nastavak)

3.9.2 *Finansijska sredstva koja se drže do dospijeća*

Finansijska sredstva, neizvedena sa fiksnim iznosom plaćanja ili iznosom plaćanja koji se može odrediti i fiksnim rokom dospijeća, klasifikuju se kao ona koja se drže do dospijeća ako Društvo ima namjeru i sposobnost da ih drži do dospjeća. Ova ulaganja se pri početnom priznavanju vrednuju po nabavnoj vrijednosti, koja predstavlja fer vrijednost plaćene naknade za nabavku ulaganja. Svi troškovi transakcije nastali pri nabavci su uključeni u nabavnu vrijednost ulaganja.

Nakon početnog vrjednovanja, finansijska sredstva koja se drže do dospijeća se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope (EKS). Kamate se priznaju u bilansu uspjeha.

Preračuni finansijskih sredstava koja se drže do dospijeća, koji su izraženi u stranim valutama, priznaju se u finansijskom rezultatu.

Ukoliko se fer vrijednost tih sredstava privremeno poveća ili smanji ispod knjigovodstvene vrijednosti, ta promjena ne utiče na visinu tih sredstava, odnosno te se promjene ne priznaju u poslovnim knjigama.

Sredstava koja su klasifikovana kao sredstva koja se drže do dospijeća nije moguće prodati prije dospijeća ili razvrstati u drugu grupu sredstava.

3.9.3 *Kredit i (pozajmice) i potraživanja*

Nakon početnog vrjednovanja, zajmovi i potraživanja se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope (EKS). Kamate se priznaju u bilansu uspjeha.

Kredit i

Kredit i su neizvedena finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu. Ova sredstva se početno priznaju po nabavnoj vrijednosti, koja je fer vrijednost plaćene naknade za pribavu sredstava. Svi troškovi transakcije nastali prilikom pribave se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva. Kamate se priznaju u poslovnom rezultatu. Preračuni finansijskih ulaganja, koji su izraženi u stranim valutama, priznaju se u finansijskom rezultatu.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9 Finansijska sredstva (nastavak)

3.9.3 Krediti (pozajmice) i potraživanja (nastavak)

Potraživanja

Potraživanja svih vrsta se kod početnog priznavanja iskazuju u iznosima, koji proističu iz odgovarajućih isprava, uz pretpostavku, da će biti naplaćena.

Potraživanja, za koja postoji pretpostavka (vjerovatnoća), da neće biti naplaćena u cjelosti ili u određenom roku, iskazuju se kao sumnjiva i sporna potraživanja i vrši se obračun obezvređenja na teret poslovnih rashoda.

Sumnjiva potraživanja su potraživanja, za koja se sumnja da neće biti izmirena u redovnom roku odnosno u cjelokupnom iznosu. U ta potraživanja uključujemo potraživanja od dužnika, koji su u stečaju, prinudnoj naplati. Sporna potraživanja su potraživanja za koja je započet sudski postupak.

Potraživanja u stranoj valuti se preračunaju u domaću valutu po kursu na dan nastanka. Kursna razlika, koja nastaje do dana izmirenja ili do dana bilansa stanja, prikazuje se u okviru finansijskih prihoda ili finansijskih rashoda.

3.9.4 Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Početno priznavanje finansijskih sredstva raspoloživih za prodaju se vrši po nabavnoj vrijednosti. Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva koja su raspoloživa za prodaju se naknadno mjere po fer vrijednosti, a efekti vrednovanja se priznaju u kapitalu dok finansijsko sredstvo ne prestaje da se priznaje, kada će akumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznat u kapitalu biti priznat u bilansu uspjeha, ili dok se ne odredi da je finansijsko sredstvo obezvrijeđeno, kada se akumulirani gubitak priznaje u bilansu uspjeha iako priznavanje finansijskog sredstva nije prestalo.

Ulaganja u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti odmjeravaju se po nabavnoj vrijednosti.

Preračuni finansijskih sredstava, koji su izraženi u stranim valutama, koja se utvrđuju po fer vrijednosti, priznaju se neposredno u kapitalu. Finansijska ulaganja u instrumente kapitala, izražene u stranim valutama, koji se utvrđuju po nabavnoj vrijednosti, ne preračunavaju se.

Društvo ima u toj grupi razvrstana sljedeća finansijska sredstva:

- instrumenti kapitala koji nisu razvrstani u druge grupe sredstava,
- dužničke hartije od vrijednosti (tržišne), koje nijesu razvrstane u finansijska sredstva u posjedu do dospjeća za plaćanje i u pozajmice.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.9 Finansijska sredstva (nastavak)****3.9.5 Finansijska ulaganja u zavisna i pridružena društva**

Finansijska ulaganja u instrumente kapitala zavisnih društava se u pojedinačnim finansijskim izvještajima obračunavaju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za nastalo obezvrjeđenje.

Dividende, koje su ostvarene u zavisnim i pridruženim društvima, priznaju se u poslovnom rezultatu, kada se stekne pravo na dividendu.

3.9.6 Obezvrjeđenje finansijskih sredstava

Društvo kvartalno, a najmanje jednom godišnje, prilikom zaključenja poslovne godine utvrđuje, da li postoje nepristrasni indikatori obezvrjeđenja finansijskih sredstava. Pod nepristrasnim indikatorima obezvrjeđenja smatraju se: neplaćanje kamate ili glavnice, značajne finansijske teškoće izdavaoca, vjerovatnoća stečaja ili finansijske reorganizacije izdavaoca, nestanak aktivnog tržišta zbog finansijskih teškoća i drugi značajni podaci, koji ukazuju, da postoji mjerljivo smanjenje ocijenjenih budućih novčanih tokova, uključujući privredne prilike u zemlji ili lokalnom okruženju izdavaoca.

Kod instrumenata kapitala se kao nepristrasni indikator obezvrjeđenja uzima:

- statutarne promjene kao što su stečaj, likvidacija;
- značajno smanjenje fer vrijednosti ispod nabavne vrijednosti za 40% i više;
- dugotrajno smanjenje fer vrijednosti neprekidno 9 mjeseci od dana kada se kapitalnim instrumentima fer vrijednost prvi put smanjila ispod nabavne vrijednosti i ostala niža cijeli period od 9 mjeseci i istovremeno se umanjila za više od 10% nabavne vrijednosti.

Kod dužničkih hartija od vrijednosti se kao nepristrasni indikator obezvrjeđenja uzima:

- statutarne promjene kao što su stečaj, likvidacija;
- kašnjenja u plaćanju i drugi značajni negativni događaji, povezani sa kreditnom sposobnošću izdavaoca.

Ako postoje dokazi (ispunjeni gore navedeni uslovi), finansijsko sredstvo bi trebalo obezvrijediti.

Za potraživanja iz poslova osiguranja od osiguranika, koji su pravna lica, u grupi osiguranja imovine, oblikuje se obezvrijeđenje na osnovu sljedećih kriterijuma:

Za veće osiguranike - pravna lica koji imaju potraživanja veća od 1% garantne rezerve formira se obezvrjeđenje na osnovu ocjena finansijskog položaja i platežne sposobnosti, pri čemu se osiguranik svrstava u grupe od A do D uz uvažavanje broja dana kašnjenja u plaćanju.

Za ostale osiguranike - pravna lica koji imaju potraživanja manja od 1% garantne rezerve, obezvrijeđenje potraživanja se formira u zavisnosti od starosne strukture potraživanja na sljedeći način:

Starosna struktura	Procenat ispravke potraživanja
Nedospjela i dospjela do 90 dana	0 %
Dospjela od 91 do 180 dana	25 %
Dospjela od 181 do 270 dana	50 %
Dospjela od 271 do 365 dana	75 %
Dospjela preko 365 dana	100 %

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9 Finansijska sredstva (nastavak)

3.9.6 Obezvrjeđenje finansijskih sredstava (nastavak)

Navedeno obezvrjeđenje vrijednosti može se povećati, ukoliko postoje podaci o neispunjavanju obaveza osiguranika prema Društvu u proteklim godinama. U tom slučaju je potrebno dati pismeno obrazloženje.

Kod potraživanja od pravnih lica, kod kojih je objavljen stečajni postupak, bez obzira na starost potraživanja, obezvrjeđenje formira se u visini od 100% iznosa potraživanja. Isto važi za potraživanja po osnovu sudske naplate. Kod potraživanja od pravnih lica, kod kojih je uvedeno prinudno poravnanje, obezvrjeđenje se formira do visine poznatog procenta koji će biti otpisan nakon okončanja postupka.

Za potraživanja iz poslova osiguranja od osiguranika, koji su fizička lica, u grupi osiguranja imovinskog osiguranja, obezvrjeđenje se formiraju na osnovu istih kriterijuma kao za pravna lica koja imaju potraživanja manja od 1% garantovane rezerve.

3.10 Kapital

Kapital Društva čini: akcijski kapital, revalorizacije i druge rezerve, akumulirani gubitak prethodnih godina i dobit tekuće godine.

Adekvatnost kapitala

Na osnovu Zakona o osiguranju („Službeni list CG“ br. 78/06, 19/07, 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13 i 55/16) kapital društva za osiguranje čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke. Garantni kapital čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala.

Osnovni kapital društva za osiguranje čine:

- 1) uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranja, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja;
- 3) rezerve iz dobiti;
- 4) prenesena dobit iz prethodnih godina.

Obračunati osnovni kapital umanjuje se za:

- 1) otkupljene sopstvene akcije;
- 2) nematerijalnu imovinu;
- 3) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine;
- 4) razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Dopunski kapital društva za osiguranje čine:

- 1) akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) podređeni dužnički instrumenti;
- 3) rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povlašćenim akcijama;
- 4) druge kategorije.

Druge kategorije dopunskog kapitala su revalorizacije rezerve imovine koje ne ulaze u sastav imovine za pokriće tehničkih rezervi.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10 Kapital (nastavak)

Adekvatnost kapitala (nastavak)

Društvo za osiguranje može u obračun dopunskog kapitala uključiti druge kategorije samo na osnovu saglasnosti regulatornog organa.

Iznos dopunskog kapitala ne može prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala.

Prilikom obračuna kapitala društva za osiguranje, zbir osnovnog i dopunskog kapitala umanjuje se za sljedeće odbitne stavke:

- 1) udjele u drugim društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, bankama, brokerskim i dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava;
- 2) ulaganja u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društva, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava;
- 3) akcije koje se ne kotiraju na organizovanom tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.

3.11 Garantni kapital

Garantni kapital čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala u skladu sa Zakonom o osiguranju.

Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti.

Društvo za osiguranje dužno je da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanim ovim Zakonom o osiguranju.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12 Ostala dugoročna rezervisanja

Rezervisanja se formiraju za sadašnje obaveze, koje proizilaze iz proteklih događaja, koje će se izmirivati u periodu, koji nije tačno utvrđen i čija veličina se može pouzdano ocijeniti. Oblikovanje rezervisanja ne zavisi od budućeg poslovanja.

Rezervisanja se oblikuju za sljedeće namjene:

- za reorganizaciju;
- za očekivane gubitke iz spornih ugovora;
- za jubilarne nagrade;
- za otpremnine kod odlaska u penziju;
- za očekivane gubitke iz sudskih sporova;
- za neiskorištene godišnje odmore.

Vrijednost rezervisanja mora biti istovjetna sadašnjoj vrijednosti izdataka, koji su po očekivanju neophodni za izmirenje obaveze.

Svake godine se formiraju rezervacije za jubilarne nagrade, otpremnine za penzije i neiskorištene godišnje odmore. Obračun navedenih rezervacija se vrši u skladu sa MRS 19, gdje se kod obračuna uzimaju u obzir aktuarske pretpostavke i to:

- demografske pretpostavke (smrtnost i prijevremeni prestanak zaposlenja);
- finansijske pretpostavke i to: diskontna stopa, porast plata uz uvažavanje inflacije, starosti, napredovanja i drugih činilaca, kao što su ponuda i potražnja na tržištu rada.

Troškovi otpremnina za penziju i jubilarne nagrade se prilikom isplate priznaju kao troškovi sprovođenja osiguranja u bilansu uspjeha. Na isti način se priznaju i promjene rezervisanja zbog isplata odnosno novih formiranja.

Sva ostala rezervisanja se mogu oblikovati u skladu sa MRS 37. Rezervisanje treba priznati kada:

- društvo ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao rezultata nekog proteklog događaja;
- je vjerovatno da će biti neophodan odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi za izmirenje obaveze;
- kada se može izvršiti pouzdana procjena iznosa obaveze.

Zahtjevi vezani za priznavanje rezervisanja i visine formiranog iznosa rezervacije su:

- Gotovo sigurno: vjerovatnoća odliva resursa za izmirenje obaveze je veća od 90%. Vršiti se rezervisanje na iznos od 100% od procijenjene vrijednosti sadašnje obaveze.
- Vjerovatne: vjerovatnoća odliva resursa za izmirenje obaveze je jednaka ili veća od 50% i manja. Vršiti se rezervisanje na iznos između 50% i 90% od procijenjene vrijednosti sadašnje obaveze.
- Moguće: vjerovatnoća odliva resursa za izmirenje obaveze je manja od 50%. Vršiti se objelodanjivanje u napomeni finansijskih izvještaja, osim ako je mogućnost bilo kakvog odliva radi izmirenja veoma mala i ne može ozbiljno ugroziti položaj Društva u sporovima sa drugim stranama koji se vode i vezi s rezervisanjem. U tim slučajevima je Društvo u obavezi da objelodani opštu prirodu spora, zajedno s činjenicom da te informacije nisu objavljene i razlogom za njihovo neobjavlivanje.

Rezervisanja se ne priznaju kao gubitak iz budućeg poslovanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13 Bruto tehničke rezerve

Formiranje tehničkih rezervi je propisano Zakonom o osiguranju, njegovim podzakonskim aktima i internim pravilnicima.

Društvo mora za sve poslove osiguranja, koje obavlja, formirati odgovarajuće tehničke rezerve, koje su namijenjene pokriću budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika, koji proizilaze iz poslova osiguranja koje obavlja, kao što su:

- rezerve za prenosne premije,
- rezervisanja za štete,
- rezerve za izravnavanje rizika za osiguranje kredita i
- rezervacije za neistekle rizike.

Detaljnija pravila i minimalne standarde za obračun tehničkih rezervi, propisuje Agencija za nadzor osiguranja Crne Gore.

U skladu sa Zakonom o osiguranju i propisima Agencije za nadzor osiguranja Društvo je sastavilo pravilnike za formiranje svih potrebnih tehničkih rezervi koje proizilaze iz poslovanja Društva.

Društvo vrši sljedeće rezervacije:

Prenosna premija - obračun je napravljen po principu pro rata temporis na osnovu pojedinačnih polisa za sve polise kojima je trajanje nakon 31. decembra 2018. godine

Rezerve za štete - rezerve za nastale prijavljene štete (RBNS), rezerve za nastale neprijavljene štete (IBNR) i prateći troškovi za rezervisane štete (CHC). RBNS popis rezervacija se vrši za svaku pojedinačnu štetu. IBNR - obračun je po priznatim aktuarskim metodama, za osiguranje od posledica nezgode i osiguranje motornih vozila po chain ladder (CL) metodi na kumulativnim podacima i za osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila kombinacija CL i Bornhuetter-Fergusonove metode (BF). Za ostale vrste obračun je napravljen po metodi kvote šteta. Troškovi za rezervisane štete (CHC) su izračunati su kao proizvod koeficijenta rezervacije troškova vezanih za isplatu i rješavanje šteta i ukupnog iznosa rezervisanih šteta (RBNS i IBNR).

Društvo formira i ostale rezervacije:

Rezerve za izravnavanje rizika -RZIR- za osiguranje kredita u skladu sa zakonom i Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnavanje rizika;

Rezerve za neistekle rizike (URR) za one vrste osiguranja za koje se može očekivati da prenosna premija neće biti dovoljna za pokrivanje svih budućih obaveza iz postojećih ugovora, kao i za one vrste osiguranja za koje je prosječni neto tehnički rezultat za poslednje 3 godine preko 1.

Rezerve za bonuse i popuste formiraju se samo po osnovu poslova reosiguranja (po osnovu Stop loss ugovora).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.14 Tekući i odloženi porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list CG" br. 65/01, br. 12/02, br. 80/04, „Sl. list CG“ br. 40/08, br. 40/11, br. 14/12, br. 61/13 i br. 55/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list RCG" br. 65/01, br. 12/02, br. 80/04, „Sl. list CG“ br. 40/08, br. 86/09 br. 40/11, br. 14/12, br. 61/13 i br. 55/16).

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se ukalkulisava u punom iznosu, korišćenjem metode obaveza, za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim izvještajima. Međutim, ukoliko odloženi porez na dobit, pod uslovom da nije računovodstveno obuhvaćen, proistekne iz inicijalnog priznavanja sredstva ili obaveze u nekoj drugoj transakciji osim poslovne kombinacije koja u trenutku transakcije ne utiče ni na računovodstvo ni na oporezivu dobit ili gubitak, tada se on računovodstveno ne obuhvata.

Odloženi porez na dobit se odmjerava prema poreskim stopama (i zakonu) koje su na snazi do datuma bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti.

Odloženo poresko sredstvo se priznaje do iznosa za koji je vjerovatno da će buduća dobit za oporezivanje biti raspoloživa i da će se privremene razlike izmiriti na teret te dobiti.

Odloženi porezi su obračunati primjenom stope od 9%.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.15 Primanja zaposlenih

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Troškovi penzija i ostalih naknada nakon penzionisanja

U Društvu ne postoji penzioni fond niti naknade zaposlenima nakon penzionisanja i stoga nema obaveze u tom smislu. Isto tako, Društvo nema obavezu da obezbjeđuje buduće naknade sadašnjim ni bivšim zaposlenima, već sve naprijed navedeno sprovodi u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju CG ("Sl. list RCG", br. 54/03, 39/04, 61/04, 79/04, 81/04, 29/05, „Sl. list CG“ 14/07, 47/07, 12/07, 13/07, 79/08, 14/10, 78/10, 34/11, 39/11, 40/11, 66/12, 36/13, 38/13, 61/13, 06/14, 60/14, 10/15, 44/15, 42/16).

Ostala primanja zaposlenih

Društvo obezbjeđuje zaposlenima, primjenom Kolektivnog ugovora, jubilarne nagrade, regres za korišćenje godišnjeg odmora, sredstva za zimnicu, naknade toplog obroka i prevoza, obezbjeđuje pomoć zaposlenima, na predlog Sindikata, u propisanim slučajevima, po odluci Izvršnog direktora Društva.

Otpremnine

Saglasno Kolektivnom ugovoru, zaposlenima se isplaćuje otpremnina prilikom odlaska u penziju ili najkasnije u roku od 30 dana od dana odlaska u penziju.

Otpremnina se isplaćuje i u slučajevima prestanka potrebe za radom zaposlenih, kada se posebnom odlukom nadležnog organa u Društvu utvrđuje Program ostvarivanja prava zaposlenih za čijim je radom prestala potreba (višak radnika). Kao poseban vid otpremnine postoji davanje u slučaju sporazumnog raskida radnog odnosa, kao način podsticanja smanjenja broja zaposlenih, uz njihovu saglasnost. U svim navedenim slučajevima isplatom otpremnine prestaju materijalne ili bilo kakve druge obaveze Društva prema zaposlenima koji su primili otpremninu.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

4.1 Rizik osiguranja

Rizike koji svaki od ugovora o osiguranju nosi čine mogućnost da se osigurani događaj desi, kao i neodređenost iznosa odštete koji se po tom osnovu traži. Po samoj prirodi ugovora o osiguranju, ovaj rizik zavisi od slučajnosti i zbog toga je nepredvidiv.

4.2 Rizik osiguranja lica

Učestalost i težina šteta zavisi od nekoliko činilaca. Najznačajniji su povišeni nivo naknade po osnovu štete nastale usled izloženosti rizicima od povreda ili bolesti. Društvo upravlja ovim rizicima strategijom osiguranja, odgovarajućim ugovorima o reosiguranju i proaktivnim odnosom prema štetama.

4.3 Ugovori o osiguranju imovine

U vezi sa ugovorima o osiguranju imovine Društvo je izloženo rizicima od teže prirodne nepogode (poplave, olujnih vjetrova itd.), i rizicima od šteta za požare i kvarove opreme osiguranika. Za određene vrste ugovora Društvo ima ograničen broj šteta koje po polisi isplaćuje ili ograničenu ukupnu sumu koju isplaćuje po polisi u toku godine.

4.4 Tržišni rizik

Poslovanje Društva izloženo je različitim finansijskim rizicima. Tržišni rizik obuhvata rizik od deviznih kolebanja, rizik kamatnih stopa, fer vrijednosti i rizik cijena. Cjelokupan program upravljanja rizikom usmjeren je na nepredvidivost finansijskih tržišta i nastoji da svede na minimum potencijalne negativne uticaje na finansijsko poslovanje Društva. Upravljanje rizikom obavlja Rukovodstvo na osnovu politika koje odobri Odbor direktora. Odbor direktora donosi, u pisanoj formi, osnovna pravila za sveukupno upravljanje rizikom, kao i politike, takođe u pisanoj formi, koje obuhvataju posebne oblasti kao što su devizni rizik, kamatni rizik, kreditni rizik i ulaganje viška likvidnih sredstava.

Društvo nije izloženo deviznom riziku. Devizni rizik se javlja kada se buduće trgovinske transakcije i priznata sredstva i obaveze denominuju u valuti koja nije funkcionalna valuta Društva. Rukovodstvo je zaduženo da rukovodi neto pozicijom u svakoj stranoj valuti.

4.5 Kreditni rizik

Društvo nema značajne koncentracije kreditnog rizika. Učesnici u poslu i gotovinske transakcije su ograničeni na finansijske institucije visokog kreditnog kvaliteta. Društvo ima politike kojima se ograničava obim kreditnog izlaganja prema svakoj pojedinačnoj finansijskoj instituciji.

Društvo je izloženo kreditnom riziku, koji predstavlja rizik da suprotna strana neće biti sposobna da plati pun iznos duga po dospeljeću. Područja u kojima je Društvo izloženo kreditnom riziku su:

- udio reosiguravača u obavezama po osnovu osiguranja,
- potraživanja od reosiguravača po osnovu već isplaćenih šteta,
- potraživanja od potpisnika ugovora o osiguranju,
- potraživanja od posrednika pri osiguranju.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

4.6 Rizik promjene kursa

Društvo se izlaže riziku promjene kursa kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati zbog promjene u kursu stranih valuta.

Zvanična valuta u Crnoj Gori je EUR. Kako Društvo većinu transakcija obavlja u EUR valutni rizik je minimalan.

4.7 Rizik likvidnosti

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dovoljnog iznosa novčanih sredstava i hartija od vrijednosti namijenjenih prodaji, raspoloživost finansiranja preko odgovarajućeg iznosa kreditnih obaveza i mogućnosti da se izravna pozicija na tržištu.

4.8 Pravična (fer) vrijednost

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o pravičnoj (fer) vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva procjenjuje rizike i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana vrši obezvređenje.

Rukovodstvo Društva smatra da iznosi u priloženim pojedinačnim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

5. PRIHOD OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA

U hiljadama EUR

2018.

Vrste osiguranja	<u>Bruto premija</u>	<u>Udio sa/re-osiguranja</u>	<u>Neto premija</u>
Osiguranje nezgode	6.503	(68)	6.435
Zdravstveno osiguranje	759	-	759
Osiguranje kopnenih motornih vozila - kasko	2.674	(150)	2.524
Osiguranje šinskih vozila	139	(106)	33
Osiguranje aviona - kasko	36	(33)	3
Osiguranje plovila - kasko	164	(145)	19
Osiguranje prevoza robe	151	(75)	76
Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda	1.391	(779)	612
Ostala imovinska osiguranja	4.409	(3.052)	1.357
Osiguranje odg. od korišćenja motornih vozila	12.865	(346)	12.519
Osiguranje odgovornosti od korišćenja letilica	9	(6)	3
Osiguranje odgovornosti od korišćenja plovila	116	(7)	109
Opšte osiguranje od odgovornosti	727	(463)	264
Osiguranje jemstva	220	(2)	218
Osiguranje finansijskih gubitaka	64	(63)	1
Osiguranje pravne zaštite	8	-	8
Osiguranje pomoći na putu	487	(156)	331
Ukupno	30.722	(5.451)	25.271

U hiljadama EUR

2017.

Vrste osiguranja	<u>Bruto premija</u>	<u>Udio sa/re-osiguranja</u>	<u>Neto premija</u>
Osiguranje nezgode	6.517	(161)	6.356
Zdravstveno osiguranje	641	-	641
Osiguranje kopnenih motornih vozila - kasko	2.532	(146)	2.386
Osiguranje šinskih vozila	151	(117)	34
Osiguranje aviona - kasko	256	(238)	18
Osiguranje plovila - kasko	192	(195)	(3)
Osiguranje prevoza robe	240	(96)	144
Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda	1.807	(1.199)	608
Ostala imovinska osiguranja	3.753	(2.759)	994
Osiguranje odg. od korišćenja motornih vozila	12.381	(523)	11.857
Osiguranje odgovornosti od korišćenja letilica	36	(33)	3
Osiguranje odgovornosti od korišćenja plovila	107	(78)	29
Opšte osiguranje od odgovornosti	727	(512)	215
Osiguranje kaucija	1	(1)	-
Putno osiguranje	23	(66)	(43)
Osiguranje različitih finansijskih gubitaka	65	(2)	64
Osiguranje pomoći na putu	462	(148)	314
Ukupno	29.891	(6.274)	23.617

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

6. NETO PRIHODI OD OSTALIH USLUGA

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Prihodi od usluga za obavljanje drugih poslova osiguranja Naplaćena sumnjiva i sporna potraživanja po osnovu premija (napomena 18.2)	2.483 9	1.917 54
Ukupno	2.492	1.971

Prihodi od usluga za obavljanje drugih poslova osiguranja uključuju sljedeće vrste usluga:

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Prihodi prodaje zelenih kartona	675	635
Prihodi od ostalih usluga osiguranja	977	90
Prihodi od usluga procjene šteta	111	65
Prihodi od provizija reosiguranja	542	884
Prihodi od provizija saosiguranja	-	16
Prihodi od ukidanja ostalih tehničkih rezervisanja	178	227
Ukupno	2.483	1.917

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Obračunate bruto naknade šteta	(21.058)	(15.008)
Troškovi vezani za isplatu šteta	(1.187)	(1.162)
Umanjenje za prihode ostvarene iz bruto regresnih potraživanja	283	225
Umanjenje za udio saosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta	7.974	2.131
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete (+/-)	1.238	400
Promjene rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio (+/-)	(751)	(356)
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete (+/-)	1.171	269
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta	98	303
Ukupno	(12.232)	(13.198)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA (nastavak)

U hiljadama EUR

2018.

Vrste osiguranja	Bruto štete	Udio reosiguranja	Neto štete
Osiguranje nezgode	5.517	(156)	5.361
Zdravstveno osiguranje	345	-	345
Osiguranje kopnenih motornih vozila - kasko	1.939	-	1.939
Osiguranje vazduhoplova	341	(279)	62
Osiguranje plovila - kasko	163	(152)	13
Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda	5.825	(5.531)	293
Ostala imovinska osiguranja	2.169	(1.595)	574
Osiguranje odg. od korišćenja motornih vozila	5.620	(56)	5.564
Osiguranje marine	35	(1)	34
Opšte osiguranje od odgovornosti	20	(9)	11
Ostala osiguranja	271	(195)	75
Ukupno	22.245	(7.974)	14.271

U hiljadama EUR

2017.

Vrste osiguranja	Bruto štete	Udio reosiguranja	Neto štete
Osiguranje nezgode	5.904	-	5.904
Zdravstveno osiguranje	388	-	388
Osiguranje kopnenih motornih vozila - kasko	1.890	(10)	1.880
Osiguranje vazduhoplova	-	(211)	(211)
Osiguranje plovila - kasko	-	(29)	(29)
Osiguranje prevoza robe	-	(6)	(6)
Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda	1.014	(430)	584
Ostala imovinska osiguranja	1.445	(1.016)	429
Osiguranje odg. od korišćenja motornih vozila	5.288	-	5.288
Osiguranje marine	-	(34)	(34)
Opšte osiguranje od odgovornosti	77	(221)	(144)
Ostala osiguranja	164	(174)	(10)
Ukupno	16.170	(2.131)	14.039

8. PROMJENE NETO TEHNIČKIH REZERVISANJA

U hiljadama EUR

2018.

2017.

Promjene drugih tehničkih rezervisanja	434	(152)
Ukupno	434	(152)

Promjene drugih tehničkih rezervisanja na dan 31. decembra 2018. godine se odnose na promjene rezervisanja za neistekle rizike, promjena rezervisanja za bonuse i popuste i promjena rezervi za izravnjanje rizika.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

9. OSTALI TROŠKOVI, DOPRINOSI I REZERVISANJA

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Troškovi za preventivu	191	266
Garantni fond	503	511
Troškovi nadzornog organa	296	295
Vatrogasni doprinos	50	17
Ukidanje obezvrjeđenja potraživanja	-	(58)
Troškovi obezvrjeđenja potraživanja (napomena 18.2)	1.519	-
Drugi troškovi osiguranja	-	62
Ukidanje rezervisanja za sudske sporove	(216)	-
Troškovi rezervisanja za sudske sporove (zaposleni)	34	-
Ukupno	2.377	1.093

10. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA

10.1 Troškovi sticanja osiguranja

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Troškovi pribave osiguranja	849	1.270
Amortizacija	254	328
Zarade zaposlenih	1.477	1.611
Troškovi socijalnog i penzijskog osiguranja	974	1.078
Ostali troškovi rada	92	64
Troškovi usluga fizičkih lica koji ne obavljaju djelatnost	35	69
Troškovi reprezentacije, reklame, sajmovia	3.679	3.698
Troškovi materijala i energije	308	308
Troškovi usluga održavanja	212	224
Troškovi intelektualnih usluga	107	73
Dažbine koje ne zavise od poslovnog rezultata	16	2
Troškovi usluga saobraćaja i veza	78	92
Troškovi premije osiguranja	103	115
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	2	6
Zakupnine	167	218
Troškovi usluga stručnog obrazovanja	3	8
Ostali troškovi usluga	164	212
Ukupno	8.520	9.376

Ukupni troškovi sticanja osiguranja tj. pribave u 2018. godini su za EUR 1.078 hiljada (2017.godina: za EUR 2.056 hiljada) viši od režijskog dodatka, obračunatog u skladu sa usvojenim pravilnikom Društva. Od toga, troškovi sticanja osiguranja u 2018. godini kod obaveznog osiguranja motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima su za EUR 2.935 hiljada viši od režijskog dodatka za navedeni period (2017. godina: za EUR 3.693 hiljada).

I pored ovako visokih troškova sprovođenja osiguranja, Društvo je u toku poslovne godine raspolagalo izvorima sopstvenih sredstava za pokriće obaveza za isplatu šteta i ugovorenih iznosa po osnovu ugovora o osiguranju.

10. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA (nastavak)**10.1 Troškovi sticanja osiguranja (nastavak)**

Za pokriće dijela troškova sticanja osiguranja u 2018. godini koji su viši od režijskog prava, Društvu su na raspolaganju bili sledeći izvori prihoda:

- ▶ Prihodi od deponovanja i ulaganja sredstava tehničke rezerve i ostale imovine društva umanjeni za rashode po istom osnovu,
- ▶ Prihodi od međunarodne karte osiguranja,
- ▶ Prihodi od regresnih potraživanja,
- ▶ Prihodi od provizija reosiguranja,
- ▶ Prihodi od uslužnih šteta.

10.2 Troškovi rada

U hiljadama EUR	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	1.369	1.144
Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	756	616
Drugi troškovi rada	82	11
Ukupno	<u>2.207</u>	<u>1.771</u>

10.3 Ostali troškovi usluga

U hiljadama EUR	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Troškovi konsultantskih usluga	272	304
Zakupnine	105	36
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	47	48
Premije osiguranja	54	37
Troškovi reklame, propagande i reprezentacije	143	71
Troškovi drugih usluga	161	152
Ukupno	<u>782</u>	<u>648</u>

11. FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi:		
- Prihodi od kamata	1.065	1.101
- Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	195	6
- Kamate po osnovu finansijskog lizinga	49	55
- Prihodi od dividendi i drugih udjela u dobitku	9	11
- Prihodi od zakupa investicionih nekretnina	131	121
	<u>1.449</u>	<u>1.294</u>
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi:		
- Rashodi kamata po kreditima- matična kompanija	(384)	(403)
- Amortizacija investicionih nekretnina (Napomena 16.5)	(56)	(54)
- Kamate finansijski lizing	(1)	(3)
- Obezvrjedene vrijednosti investicionih nekretnina (Napomena 16.5)	(474)	(147)
- Ostali rashodi ulaganja	(28)	(26)
	<u>(943)</u>	<u>(633)</u>
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	<u>506</u>	<u>661</u>
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	481	571
Rashodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi:		
- Obezvrjeđenje vrijednosti ulaganja u kapital povezanih pravnih lica (napomena 16.7)	(1.150)	-
- Ostali neposlovni i vanredni rashodi	(135)	(49)
	<u>(1.285)</u>	<u>(49)</u>
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	<u>(804)</u>	<u>522</u>
Ukupno	<u>(298)</u>	<u>1.183</u>

Obezvrjeđenje vrijednosti ulaganja u kapital povezanih pravnih lica za godinu završenu 31.12.2018.godine u iznosu od EUR 1.150 hiljada odnosi se na obezvrjeđenje vrijednosti plasmana u povezano pravno lice Lovćen auto doo.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

12. POREZ NA DOBIT

12.1 Komponente poreza na dobit

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Porez na dobit - tekući porez	238	-
Porez na dobit - odloženi porez	22	(10)
Ukupno	260	(10)

12.1.1 Usaglašavanje iznosa poreza na dobit i proizvoda rezultata poslovanja prije oporezivanja i propisane poreske stope

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Dobitak u bilansu uspjeha prije oporezivanja	628	134
Poreska stopa 9%	57	12
Troškovi koji se ne priznaju u poreske svrhe	280	30
Nabavke do EUR 300	15	10
Iskorišćeni poreski kredit po osnovu prenijetih poreskih gubitaka iz prethodnih perioda	(43)	(35)
Umanjenje po osnovu poreske konsolidacije	(33)	-
Ostale promjene	(16)	(27)
Ukupno	260	(10)

Odložene poreske obaveze odnose se na privremene razlike između osnovice po kojoj se nematerijalna ulaganja, nekretnine, postrojenja i oprema i investicione nekretnine priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u pojedinačnim finansijskim izvještajima Društva. Društvo je dana 24. decembra 2018.godine dobilo rješenje Poreske uprave broj 03/7-15376/2-18 kojim je odobreno poreska konsolidacija za 2018.godinu. Zakonom o porezu na dobit odobreno poresko konsolidovanje primjenjuje se najmanje pet godina. Ukupna obaveza poreza na dobit umanjena je za EUR 33 hiljade na osnovu konsolidovane poreske prijave.

Stanje odloženih poreskih obaveza po osnovu privremenih razlika na nematerijalnim ulaganjima, opremi i investicionim nekretninama i odloženih poreskih obaveza po osnovu promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U hiljadama EUR)	2018.	2017.
Stanje na početku godine	374	364
Obračunati odloženi porez u toku godine	22	23
Obračunato poresko sredstvo po osnovu troškova obezvrjeđenja investicionih nekretnina	(43)	(13)
	353	374
Odloženi porez po osnovu promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	64	122
Stanje na kraju godine	417	496

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

13. ZARADA PO AKCIJI

	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Dobit za godinu u hiljadama EUR	412	124
Ponderisani prosječni broj akcija	<u>1.828.634</u>	<u>1.721.708</u>
Zarada po akciji u EUR	<u>0,2253</u>	<u>0,0720</u>

14. NEMATERIJALNA IMOVINA

Nematerijalna ulaganja sa stanjem na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine se odnose na softvere i licence. Kretanje na nematerijalnim ulaganjima za godine završene 31. decembra 2018. i 2017. prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januara	1.193	1.169
Nove nabavke	<u>12</u>	<u>24</u>
Stanje, 31. decembra	1.205	1.193
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januara	1.106	1.066
Amortizacija	<u>32</u>	<u>40</u>
Stanje, 31. decembra	1.138	1.106
Neto sadašnja vrijednost na dan 31. decembra	<u>67</u>	<u>87</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

15. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA ZA NEPOSREDNO OBAVLJANJE
DJELATNOSTI OSIGURANJA

U hiljadama EUR	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema	Oprema u pripremi	Ukupno
Stanje, 1. januara 2017.	-	7.598	4.163	7	11.768
Nove nabavke	-	4	19	392	415
Prenos	-	-	396	(396)	-
Prodaja	-	-	(209)	-	(209)
Stanje, 31. decembra 2017.	-	7.602	4.369	3	11.974
Nove nabavke	-	14	290	-	304
Prenos	-	-	3	(3)	-
Prodaja	-	(1)	(87)	-	(88)
Stanje, 31. decembra 2018.	-	7.615	4.575	-	12.190
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januara 2017	-	2.290	3.109	-	5.399
Amortizacija	-	115	408	-	523
Prodaja	-	-	(154)	-	(154)
Stanje, 31. decembra 2017.	-	2.405	3.363	-	5.768
Amortizacija	-	115	366	-	481
Prodaja	-	-	(73)	-	(73)
Stanje, 31. decembra 2018.	-	2.520	3.656	-	6.176
Neto sadašnja vrijednost					
Stanje, 31. decembra 2018	-	5.095	919	-	6.014
Stanje, 31. decembra 2017	-	5.197	1.006	3	6.206

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Dugoročna finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi		
- Obveznice, odnosno dužničke hartije od vrijednosti	17.862	24.431
- Akcije, odnosno vlasničke hartije od vrijednosti	566	588
- Dugoročna finansijska ulaganja	1.277	2.009
- Ostala dugoročna finansijska ulaganja	190	184
- Investicione nekretnine i druge nekretnine, postrojenja i oprema, koji nisu namijenjeni za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	2.210	2.723
- Potraživanja po osnovu prodaje investicionih nekretnina - finansijski lizing	1.573	1.748
	23.678	31.683
Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva	1.630	1.330
Ukupno	25.308	33.013

16.1 Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti

Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu EUR 17.862 hiljada (31. decembra 2017. godine: EUR 24.431 hiljada) odnose se na obveznice koje je izdalo Ministarstvo finansija Crne Gore u iznosu EUR 5.722 hiljada sa rokom dospeljeća 18. mart 2020. godine, EUR 6.911 hiljada čiji je rok dospeljeća 10. mart 2021. godine i EUR 5.229 hiljada sa rokom dospeljeća 21. april 2025. godine

16.2 Akcije

Ulaganja u kapital drugih pravnih lica - akcije na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine prikazana su u sljedećem pregledu:

U hiljadama EUR	Procenat učešća	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Prva banka Crne Gore - osnovana 1901 A.D., Podgorica	2,3181	422	470
Invest banka Montenegro A.D., Podgorica	0,2895	-	16
Societe Generale banka Montenegro A.D., Podgorica	0,0982	48	48
Akcionarsko društvo za reosiguranje Dunav RE, Beograd - Republika Srbija	0,7780	95	53
Luka Bar A.D., Bar	0,0056	1	1
Ukupno		566	588

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)

16. Dugoročna finansijska ulaganja

Dugoročna finansijska ulaganja u iznosu od EUR 1.277 hiljade odnose se na dugoročni dio ulaganja u zavisno društvo Lovćen auto doo, Podgorica u iznosu od EUR 696 hiljade i na dugoročni dio potraživanja po osnovu plasmana starteškim partnerima EUR 581 hiljade.

16.4 Ostala dugoročna finansijska ulaganja

Ostala dugoročna finansijska ulaganja sa stanjem na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine uključuju umjetnička djela u iznosu EUR 190 hiljada (2017: EUR 184 hiljada).

16.5 Investicione nekretnine i druge nekretnine, postrojenja i oprema, koji nisu namijenjeni za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja

U hiljadama EUR	Zemljište	Građevinski objekti	Investicije u toku	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje, 1. januara 2017.	-	3.620	-	3.620
Povećanje	34	107	37	178
Stanje, 31. decembra 2017.	34	3.727	37	3.798
Povećanje	-	12	5	17
Stanje, 31. decembra 2018.	34	3.739	42	3.815
Ispravka vrijednosti				
Stanje, 1. januara 2017.	-	874	-	874
Obezvrjeđenje (Napomena 11)	-	147	-	147
Amortizacija (Napomena 11)	-	54	-	54
Stanje, 31. decembra 2017.	-	1.075	-	1.075
Obezvrjeđenje (Napomena 11)	-	474	-	474
Amortizacija (Napomena 11)	-	56	-	56
Stanje, 31. decembra 2018.	-	1.605	-	1.605
Neto sadašnja vrijednost				
Stanje, 31. decembra 2018.	34	2.134	42	2.210
Stanje, 31. decembra 2017.	34	2.652	37	2.723

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. DUGOROČNA FINANSIJSKA

16.5 Investicione nekretnine i druge nekretnine, postrojenja i oprema, koji nisu namijenjeni za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja (nastavak)

Pregled neto ostvarenog rezultata po osnovu investicionih nekretnina prikazan je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Prihodi od izdavanja investicionih nekretnina	131	121
Rashodi poreza na imovinu	(19)	(20)
Amortizacija investicionih nekretnina	(56)	(54)
Ukupno	56	47

16.6 Potraživanja po osnovu prodaje investicionih nekretnina - finansijski lizing

Potraživanja po osnovu prodaje investicionih nekretnina fizičkim licima na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine u cjelosti se odnose na prodane investicione nekretnine - stambene objekte u Nikšiću u skladu sa ugovorima o prodaji nepokretnosti kojima je precizirano sljedeće:

- plaćanje se vrši u jednakim mjesečnim ratama;
- period otplate je od 10 do 20 godina;
- prosječna interna stopa prinosa iznosi 3% na godišnjem nivou;
- nakon naplate posljednje rate, vlasništvo nad stambenim objektima prelazi na kupca.

U pregledu koji slijedi prikazana su dugoročna potraživanja sa stanjem na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Dugoročna potraživanja po osnovu finansijskog lizinga	1.701	1.874
Minus: Tekuće dospijeće (napomena 18.6)	(128)	(126)
Ukupno	1.573	1.748

Dospijeće dugoročnih potraživanja po osnovu lizinga sa stanjem na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine prikazano je u narednoj tabeli:

	31. decembar 2018	31. decembar 2017
- do jedne godine	128	126
- od jedne do dvije godine	267	261
- od dvije do tri godine	128	132
- od tri do četiri godine	132	129
- od četiri do pet godina	120	132
- od pet godina do deset godina	219	353
- od deset do petnaest godina	507	584
- od petnaest do dvadeset godina	200	157
Ukupno	1.701	1.874

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)

16.7 Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva

Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva odnose se na sljedeća ulaganja:

U hiljadama EUR	Procenat učešća	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Akcionarsko društvo za osiguranje Lovćen-životna osiguranja, Podgorica	100%	1.580	1.280
Lovćen auto doo, Podgorica	100%	9.050	7.900
Nacionalni biro osiguravača Crne Gore	16,67%	50	50
		<u>10.680</u>	<u>9.230</u>
Obezvrijeđenje vrijednosti Lovćen auto doo, Podgorica:		<u>(9.050)</u>	<u>(7.900)</u>
Ukupno		<u>1.630</u>	<u>1.330</u>

Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen-životna osiguranja“, Podgorica osnovano je 24. decembra 2010. godine i upisalo se u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod brojem 4-0009247/001. Djelatnost Društva čine poslovi životnih osiguranja: osiguranje života, rentno osiguranje, dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života i druge vrste životnih osiguranja. Društvo je 30. decembra 2010. godine zaključilo Ugovor o prenosu portfelja sa Akcionarskim društvom za osiguranje „Lovćen - životna osiguranja“, Podgorica po kome je utvrđen prenos portfelja poslova životnih osiguranja u skladu sa Zakonom o osiguranju. Društvo je osnivač i jedini vlasnik Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen-životna osiguranja“, Podgorica.

Dana 18.aprila 2018. godine na Skupštini Lovćen životnih osiguranja donijeta je Odluka o emisiji akcija putem zatvorene ponude postojećem akcionaru po osnovu prava preče kupovine 30 hiljada akcija serije A pojedinačne vrijednosti 10 EUR čime je povećano učešće Lovćen osiguranja u ukupnom iznosu EUR 300 hiljada i nakon povećanja akcionarski kapital Lovćen životnih osiguranja iznosi EUR 1.580 hiljada.

Dana 08. juna 2018. godine komisija za Hartije od vrijednosti 02/2e-4/5-18 izdala je Rješenje o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija emitovane radi prodaje postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine u ukupnoj vrijednosti EUR 300 hiljada, odnosno 30 hiljada redovnih akcija serije "A", pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 10.

Društvo je 18. oktobra 2002. godine osnovalo Lovćen auto d.o.o., Nikšić čija je osnovna djelatnost tehničko ispitivanje i analiza vozila. U skladu sa zakonskom regulativom, Lovćen auto d.o.o., Nikšić je bio u obavezi da promjeni organizacioni oblik u akcionarsko društvo, što je i učinjeno 5. aprila 2011. godine, kada je i njegovo sjedište prebačeno u Podgoricu. Sve navedene promjene registrovane su istog dana u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici, pod registarskim brojem 04-0009285/002.

16. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)**16.7 Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva (nastavak)**

Dana 20. jula 2018. godine Poreska uprava-Centralni registar privrednih subjekata u Podgorica na osnovu člana 83 i 86 Zakona o privrednim društvima (Sl.list RCG, br.6/02 i Sl.list 17/07...40/11) rješavajući po prijavi za registraciju promjene oblika obavlja privredne djelatnosti Lovćen auta, nakon sprovedenog postupka restrukturiranja promjenom oblika organizovanja izdala je Rješenje broj 5-0844141/037 kojim se registruje promjena oblika obavljanja privredne djelatnosti Akcionarsko društvo Lovćen auto PIB 02830043 u Društvo sa ograničenom odgovornošću Lovćen auto, registarski broj 50844141.

Dana 04. septembra 2018. godine na Skupštini Lovćen auta doo donijeta je Odluka o povećanju osnovnog kapitala društva sa ograničenom odgovornošću Lovćen auta u ukupnom iznosu EUR 1.150 hiljada i nakon povećanja osnivački ulog Lovćen auta iznosi EUR 9.050 hiljada. Gubitak od ulaganja u zavisna Društva od EUR 1.150 priznat je u okviru rashoda od ulaganja sredstava tehničkih rezervi (napomena 11).

Rješenjem Ministarstva finansija, Poreska uprava-Centralni registar privrednih subjekata, broj 5 0844141/039 dana 10. septembra 2018. godine registrovano je povećanje kapitala.

17. KRATKOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA

Kratkoročna finansijska ulaganja na dan 31. decembar 2018. godine odnose se na obveznice koje je izdalo Ministarstvo finansija Crne Gore u iznosu od EUR 4.138 hiljada čiji je rok dospijeća 20. maj 2019.

18. KRATKOROČNA SREDSTVA

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Gotovinska sredstva	2.399	589
Kratkoročna potraživanja:		
- Kratkoročna potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja	2.936	3.380
- Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta	913	1.879
- Druga kratkoročna potraživanja iz poslova osiguranja	202	169
- Kratkoročna potraživanja iz finansiranja	1.884	1.851
- Druga kratkoročna potraživanja	612	1.042
	<u>6.547</u>	<u>8.321</u>
Ukupno	<u>8.946</u>	<u>8.910</u>

18.1 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Žiro račun	2.070	542
Devizni račun	328	46
Blagajna	1	1
Ukupno	<u>2.399</u>	<u>589</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

18. KRATKOROČNA SREDSTVA (nastavak)

18.2 Kratkoročna potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Potraživanja po osnovu premija osiguranja	6.441	7.796
Ostala potraživanja	3	3
	6.444	7.799
Obezvrjeđenje vrijednosti:	(3.508)	(4.419)
Ukupno	2.936	3.380

Starosna struktura dospjelih potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja sa stanjem na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine prikazana je u sljedećem pregledu:

U hiljadama EUR		31. decembar 2018.		31. decembar 2017.	
Dani kašnjenja	% Obezvrje- denja vrijednosti	Obezvrje- denje vrijednosti	Obezvrje- denje vrijednosti	Ukupno	Ukupno
		Ukupno	Ukupno	Ukupno	Ukupno
Nedospjela potraživanja		1.475	-	1.827	-
od 0-90	0	903	-	1.035	-
od 91-180	25	493	123	417	116
od 181-270	50	253	127	304	152
od 271-365	75	236	177	249	187
preko 365	100	3.081	3.081	3.964	3.964
		6.441	3.508	7.796	4.419

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

18. KRATKOROČNA SREDSTVA (nastavak)

18.2 Kratkoročna potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja (nastavak)

Kretanje na obezvrjeđenju vrijednosti kratkoročnih sredstava prikazano je u pregledu koji slijedi:

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Stanje, na početku godine	6.766	7.256
Naplata u toku godine (Napomena 6)	(9)	(54)
Ukidanje obezvrjeđenja u toku godine	(977)	(58)
Obezvrjeđenje u toku godine (Napomena 9)	1.519	-
Otpis u toku godine	<u>(1.049)</u>	<u>(378)</u>
Stanje, na kraju godine	<u><u>6.250</u></u>	<u><u>6.766</u></u>

18.3 Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta iz reosiguranja - povezana lica	791	1.753
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta iz reosiguranja - ostali	118	118
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta iz saosiguranja	<u>4</u>	<u>8</u>
	<u><u>913</u></u>	<u><u>1.879</u></u>

18.4 Regresna potraživanja i potraživanja za uslužne štete

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Regresna potraživanja	198	225
Potraživanja za uslužne štete	<u>212</u>	<u>178</u>
	410	403
Obezvrjeđenje vrijednosti:	<u>(208)</u>	<u>(234)</u>
	<u><u>202</u></u>	<u><u>169</u></u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

18. KRATKOROČNA SREDSTVA (nastavak)

18.5 Kratkoročna potraživanja iz finansiranja

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Potraživanja od strateških partnera	1.045	1.319
Potraživanja od povezanih lica - Lovćen auto doo, Podgorica (Napomena 24)	1.492	629
	2.537	1.948
Obezvrjeđenje vrijednosti:	(1.381)	(946)
	1.156	1.002
Kratkoročna potraživanja za kamate	728	849
	1.884	1.851

Potraživanja od strateških partnera na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu EUR 2.537 hiljada (31. decembra 2017: EUR 1.948 hiljada) se odnose na sredstva preventive koja se daju strateškim partnerima - tehničkim centrima za provjeru motornih vozila u cilju preventivnog djelovanja na smanjenju broja neispravnih vozila u saobraćaju i izbjegavanje mogućih rizika. Rok vraćanja sredstava kreće se od 2 do 5 godina uz kamatnu stopu od 4,5% na godišnjem nivou. Društvo uglavnom kao sredstvo obezbjeđenja urednog vraćanja navedenih plasmana ima upisane hipoteke nad nepokretnostima strateških partnera.

Društvo je dana 18. decembra 2018.godine zaključilo ugovor o zajmu na iznos EUR 149 hiljada, kojim je određen rok vraćanja zajma 31. decembra 2019.godine. Godišnja kamatna stopa iznosi 1,5%. Tekuće dospjeće za Lovćen auto po osnovu sredstava preventive i ugovora o zajmu na dan 31. decembra 2018. godine iznosi EUR 1.492 hiljada.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

18. KRATKOROČNA SREDSTVA (nastavak)

18.6 Druga kratkoročna potraživanja

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Potraživanja po osnovu prodaje investicionih nekretnina - finansijski lizing (tekuće dospijeće: Napomena 16.5)	128	126
Dati avansi za usluge posredovanja u prodaji osiguranja Obezvrjeđenje vrijednosti:	416 (413) 3	764 (432) 332
Potraživanja po osnovu zakupa poslovnih prostorija	170	208
Potraživanja po osnovu prodaje investicionih nekretnina	-	-
Potraživanja od Lovćen auta po cesijama	29	148
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa	188	195
	387	551
Obezvrjeđenje vrijednosti:	(167)	(189)
	220	362
Potraživanja od zaposlenih	30	11
Ostala potraživanja	706	757
Ispravka potraživanja za ostala potraživanja	(475)	(546)
	261	222
Ukupno	612	1.042

19. UDIO REOSIGURAVAČA U TEHNIČKIM REZERVAMA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Udio reosiguranja u prenosnoj premiji	1.569	2.132
Udio reosiguranja u rezervisanim štetama	1.845	2.596
	3.414	4.728

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

20. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Razgraničeni troškovi sticanja osiguranja	2.254	2.234
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	189	275
	<u>2.443</u>	<u>2.509</u>

21. KAPITAL

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Akcijski kapital - obične akcije	10.460	10.460
Revalorizacione rezerve	627	1.241
Prenešeni gubitak iz prethodnih godina	(2.889)	(3.013)
Dobit tekuće godine	412	124
Neto kapital	<u>8.610</u>	<u>8.812</u>

Dana 8. decembra 2015. godine održana je sjednica Skupštine akcionara na kojoj je donijeta Odluka o zatvorenoj ponudi emisije akcija postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine u ukupnom obimu od EUR 7.900 hiljada, odnosno 1.580.000 akcija, pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 5. Društvo je sprovelo sve neophodne zakonske radnje i dana 21. januara 2017. godine dobilo Rešenje br. 02 / 2E-18 / 4-16 Komisije za hartije od vrijednosti o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija emitovane radi prodaje postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine kojim se konstatuje da je prodato 1.501.081 redovnih akcija u ukupnoj vrijednosti od EUR 7.505 hiljada.

Društvo je Odlukom Skupštine akcionara broj 00-462/1 od 28. aprila 2016. godine umanjilo akcijski kapital radi pokrića gubitka iz prethodnih godina u iznosu EUR 14.078 hiljada.

Akcije Društva su obične (redovne) akcije koje glase na ime i čine jednu klasu akcija sa dva simbola trgovine LOVO i LOVN. Nominalna vrijednost jedne akcije simbol LOVO iznosi EUR 22,1661 (2017. godine: EUR 22,1661) i LOVN nominalna vrijednost jedne akcije simbol LOVN iznosi 2,1313 (2017. godine: EUR 2,1313).

Dana 05. maja 2017. godine Triglav INT objavio je Prospekt za preuzimanje akcija akcionarskog društva "Lovćen" osiguranja AD da putem javne ponude otkupi 16.537 preostalih otplaćenih običnih akcija ISIN oznake: MELOVORA1PG8 i 1.081 otplaćenih običnih akcija ISIN oznake: MELOVNR1PG4, emitenta sa pravom glasa. U skladu sa zakonskim rokovima prijavljena je 451 akcija (simbol LOVO) i dana 08. jul 2018. godine objavljen je Izvještaj o rezultatima javne ponude i obaviješteni su vlasnici akcija, u roku od 15 dana od dana objavljivanja Izvještaja, mogu ponuditi svoje akcije na otkup pod istim uslovima. Po ovom postupku prijavljeno je još 76 akcija te je ukupan broj otkupljenih akcija na 31. decembar 2017. godine 527 akcija.

Svaka akcija daje pravo na jedan glas u Skupštini akcionara Društva.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

21. KAPITAL (nastavak)

Prema izvodu iz Centralne Depozitarne Agencije Crne Gore pregled akcionara na dan 31. decembar 2018. godine dat je u sljedećoj tabeli:

Simbol trgovine: LOVO

U hiljadama EUR

	31. decembar 2018.			31. decembar 2017.		
	Broj akcija	%	Vrijednost	Broj akcija	%	Vrijednost
Triglav Int Holding d.d. Ljubljana	311.543	95,11	6.906	311.543	95,11	6.906
Otvoreni investicioni fond HLT Fond	8.698	2,66	193	8.698	2,66	193
Jugopetrol AD, Kotor	1.953	0,60	43	1.953	0,60	43
Ostalo	5.359	1,80	119	5.359	1,80	119
	<u>327.553</u>	<u>100</u>	<u>7.261</u>	<u>327.553</u>	<u>100</u>	<u>7.261</u>

Simbol trgovine: LOVN

U hiljadama EUR

	31. decembar 2018.			31. decembar 2017.		
	Broj akcija	%	Vrijednost	Broj akcija	%	Vrijednost
Triglav Int Holding d.d. Ljubljana	1.500.000	99,93	3.197	1.500.000	99,93	3.197
Otvoreni investicioni fond Moneta	1.013	0,06	2	1.013	0,06	2
VIP broker-diler	68	0,01	-	68	0,01	-
	<u>1.501.081</u>	<u>100,00</u>	<u>3.199</u>	<u>1.501.081</u>	<u>100,00</u>	<u>3.199</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

21. KAPITAL (nastavak)

Adekvatnost kapitala

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
KAPITAL (III+IV-V)	5.923	6.080
GARANTNI KAPITAL (III+IV)	7.503	7.360
OSNOVNI KAPITAL (1 + 2 + 3 + 4 - 5 - 6- 7-8)	7.503	7.360
Akcijski kapital društva za osiguranje	10.460	10.460
Rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja	-	-
Rezerve iz dobiti	-	-
Prenešena dobit iz prethodnih godina	-	108
Otkupljene sopstvene akcije	-	-
Nematerijalna imovina	67	87
Prenešeni gubitak i gubitak tekuće godine	2.890	3.121
Razlika nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete	-	-
DOPUNSKI KAPITAL (1 + 2 + 3 + 4)	-	-
Akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija	-	-
Podređeni dužnički instrumenti	-	-
Rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povlašćenim akcijama	-	-
Druge stavke	-	-
STAVKE ODBITKA (1+2+3)	1.580	1.280
Udjeli u drugim društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, bankama, brokerskim i dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava	1.580	1.280
Ulaganja u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društva iz tačke 1 ovog stava, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava	-	-
Akcije koje se ne kotiraju na organizovanim tržištima i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza	-	-

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna margine solventnosti („Sl. List CG“ br.14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Cjelokupni obračun margine solventnosti sastoji se iz obračuna na osnovu premijskog faktora i obračuna na osnovu štetnog faktora.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

21. KAPITAL (nastavak)

OBRAČUN MARGINE SOLVENTNOSTI

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Margina solventnosti (premijski metod)	4.241	4.467
Margina solventnosti (metod šteta)	3.239	3.374
Iznos osnovnog kapitala propisan Zakonom	3.000	3.000
Propisana margina solventnosti (najveći iznos od prethodna tri)	4.241	4.467

Izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju („Sl. List CG“ br.45/12, 06/13, 55/16) propisano je da akcijski kapital društva za osiguranje koje obavlja sve zakonom propisane poslove neživotnih osiguranja ne može biti manji od EUR 3.000 hiljade.

UTVRĐIVANJE ADEKVATNOSTI KAPITALA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Garantni capital	7.503	7.360
1/3 margina solventnosti	1.414	1.489
Minimalni akcijski kapital	3.000	3.000

Društvo za osiguranje dužno je da kapital održava najmanje u visini margine solventnosti. Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti.

Društvo za osiguranje dužno je da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanog Zakonom o osiguranju.

U skladu sa navedenim, Društvo na dan 31. decembra 2018. godine je kapitalski adekvatno.

22. REZERVISANJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Bruto tehničke rezerve:		
- Bruto prenosne premije	12.027	11.812
- Bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	5.760	6.998
- Bruto rezervisanja za nastale i neprijavljene štete	9.133	10.305
- Bruto rezervisanja za troškove likvidacije šteta	1.148	1.245
	16.041	18.548
- Bruto rezervisanja za izravnanje rizika	20	8
- Bruto ostala druga osiguravajuća tehnička rezervisanja	90	537
	28.178	30.905
Ostala rezervisanja:		
- Rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine	513	500
- Rezervisanja za sudske sporove (napomena 25e)	35	243
- Ostala rezervisanja	123	129
	671	872
Ukupno	28.849	31.777

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

22. REZERVISANJA (nastavak)

22.1 Bruto prenosne premije

Promjene na prenosnim premijama imovinskih osiguranja u toku godine bile su sljedeće:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Stanje 1. januara	11.812	11.874
Promjena na prenosnim premijama	215	(62)
Stanje, 31. decembra	12.027	11.812

22.2 Bruto rezervisane štete

Promjene na rezervisanim štetama imovinskog osiguranja u toku godine bile su sljedeće:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Stanje 1. januara	18.548	19.394
Rezervisanja u toku perioda	(2.507)	(843)
Rezervisanja u toku perioda za saosiguravajući dio	-	(3)
Stanje, 31. decembra	16.041	18.548

22.3 Rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine

Promjene na rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine osiguranja u toku godine bile su sljedeće:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Stanje 1. januara	500	530
Rezervisanja, ukidanja rezervisanja u toku perioda	13	(30)
Stanje 31. decembra	513	500

Rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine u iznosu EUR 513 hiljade sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova i jubilarnih nagrada. Prema kolektivnom ugovoru Društvo isplaćuje otpremninu nakon ispunjavanja uslova za odlazak u penziju u visini od 6 prosječnih plata ostvarenih u Društvu.

Sadašnja vrijednost očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova utvrđena je od strane ovlaštenog aktuaru sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine u skladu sa pravilima aktuarske matematike. Tehničke osnove korišćene za obračunavanje sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata uključuju primjenu:

- a) fluktuacija zaposlenih 2,55% (31. decembra 2017: 1,3 %);
- b) godišnje kamatne stope od 2,5% za diskontovanje očekivanih budućih isplata zaposlenima (31. decembra 2017: 2,5%).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

23. KRATKOROČNE OBAVEZE

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Kratkoročne obaveze iz neposrednih poslova osiguranja	251	374
Kratkoročne obaveze za premije iz saosiguranja i reosiguranja	1.099	1.666
Druge kratkoročne obaveze iz poslova osiguranja	2.765	2.237
Kratkoročne obaveze iz finansiranja	7.165	-
Kratkoročne obaveze iz poslova osiguranja	11.280	4.277
Primljeni avansi po osnovu premija osiguranja	267	112
Ostale kratkoročne obaveze	672	749
Druge kratkoročne obaveze	939	861
Ukupno	12.219	5.138

Društvo je zaključilo Ugovor o zajmu sa Zavarovalnicom Triglav 24. decembra 2014. godine. Navedenim Ugovorom odobren je zajam u maksimalnom iznosu od EUR 11.000 hiljada na period od 5 godina, odnosno do 31. decembra 2019. godine. Kamatna stopa na iznos korišćenog zajma iznosi 4% godišnje. Ukupna obaveza Društva na dan 31. decembra 2018. godine po navedenom Ugovoru iznosi EUR 7.165 hiljada (2017: EUR 10.030 hiljada). Društvo je u toku 2018 godine izvršilo povrat dijela kredita Zavarovalnici Triglav u iznosu od EUR 2.800 hiljada.

24. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Pri sastavljanju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operativne odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Povezana pravna lica mogu ulaziti u transakcije, koje možda nepovezana lica ne bi vršila i transakcije sa povezanim pravnim licima mogu se obavljati pod drugačijim uslovima i u drugačijim iznosima u odnosu na iste transakcije sa nepovezanim pravnim licima.

Priroda odnosa između onih povezanih lica sa kojima je Društvo ušlo u transakcije većeg obima ili sa njima ima značajnija neizmirena salda na dan 31. decembra 2018. godine je prikazana u tabeli niže. Transakcije sa povezanim pravnim licima su izvršene tokom redovnog toka poslovanja ili pod normalnim tržišnim uslovima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

24. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima Društva na dan i za godinu završenu 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine su prikazane kao što slijedi:

a) Salda na računima sa povezanim pravnim licima

U hiljadama EUR

Obaveze	Naziv povezanog lica	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Obaveze za premiju reosiguranja	Zavarovalnica "Triglav" DD Ljubljana	778	802
Obaveze za premiju reosiguranja	Pozavarovalnica "Triglav RE" DD Ljubljana	144	422
Ostale obaveze-kredit	Zavarovalnica "Triglav" DD Ljubljana	7.165	10.030
Obaveze po osnovu zakupa	Lovćen - životna osiguranja AD, Podgorica	7	7
Udio reosiguravača u prenosnoj premiji	Pozavarovalnica "Triglav RE" DD Ljubljana	199	284
Udio reosiguravača u rezervisanim štetama	Pozavarovalnica "Triglav RE" DD Ljubljana	261	224
Ostale obaveze	Triglav osiguranje Zagreb	4	1
Ostale obaveze	Triglav osiguranje Beograd	17	6
Obaveze za uslužne štete	Triglav osiguranje Sarajevo	2	1
Ostale obaveze	In Pro doo Podgorica	16	126
Udio reosiguravača u rezervisanim štetama	Zavarovalnica "Triglav" DD Ljubljana	1.151	-
Ukupno		9.744	11.903
Potraživanja	Naziv povezanog lica	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Potraživanja po osnovu učešća u nastalim štetama iz reosiguranja	Pozavarovalnica "Triglav RE" DD Ljubljana	155	1.024
Potraživanja po osnovu učešća u nastalim štetama iz reosiguranja	Zavarovalnica "Triglav" DD Ljubljana	636	729
Potraživanje za plasman	Lovćen auto AD Podgorica	1.038	2.614
Potraživanja za zajam	Lovćen auto AD	149	-
Potraživanja za zakup	Lovćen auto AD	49	48
Potraživanja po preuzetim cesijama	Lovćen auto AD	29	147
Potraživanja za uslužne štete	Triglav osiguranje Zagreb	4	2
Potraživanja za avanse	In Pro doo Podgorica	135	299
Ostala potraživanja	Triglav international	6	-
Ukupno		2.201	4.863

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

24. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

b) Transakcije sa povezanim pravnim licima

U hiljadama EUR

Prihodi	Naziv povezanog lica	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Prihodi po osnovu učešća u likvidiranim štetama	Zavarovalnica „Triglav“ DD Ljubljana	1.918	873
Prihodi po osnovu učešća u likvidiranim štetama	Pozavarovalnica „Triglav RE“ DD Ljubljana	5.542	1.155
Prihodi od provizija po ugovoru o reosiguranju	Zavarovalnica „Triglav“ DD Ljubljana	303	283
Prihodi od provizija po ugovoru o reosiguranju	Pozavarovalnica „Triglav RE“ DD Ljubljana	132	422
Prihodi po osnovu zakupa	Lovčen auto doo, Podgorica	72	70
Prihodi od kamate	Lovčen auto doo, Lovčen - životna osiguranja AD, Podgorica	54	67
Ostali prihodi	Pozavarovalnica „Triglav“RE DD Ljubljana	7	7
Promjena udjela u rezervisanim štetama	Pozavarovalnica „Triglav“ RE DD Ljubljana	(37)	(84)
Promjena udjela u prenosnoj premiji	Triglav osiguranje Zagreb	84	84
Ostali prihodi	Triglav International	4	1
Ostali prihodi		6	-
		<u>8.085</u>	<u>2.878</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

24. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

b) Transakcije sa povezanim pravnim licima (nastavak)

Rashodi	Naziv povezanog lica	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Rashodi usluge besplatne pomoći na putu za osiguranike, preventiva, reklama	Lovćen auto doo, Podgorica Zavarovalnica	1.083	1.701
Rashodi premija reosiguranja	„Triglav“ DD Ljubljana Pozavarovalnica	3.014	2.465
Rashodi premija reosiguranja	„Triglav RE“ DD Ljubljana Lovćen - životna osiguranja AD, Podgorica	966	1.890
Rashodi po osnovu zakupa	Zavarovalnica „Triglav“ DD Ljubljana	86	86
Rashodi po osnovu raznih troškova	„Triglav“ DD Ljubljana	384	403
Rashodi po osnovu provizije za zastupanje, zakupa	In Pro doo Podgorica	398	745
Rashodi po osnovu raznih troškova	Triglav osiguranje Beograd	50	26
Rashodi po osnovu raznih troškova	Triglav osiguranje Zagreb	4	2
Rashodi po osnovu raznih troškova	Triglav osiguranje Sarajevo	7	9
Rashodi po osnovu raznih troškova	Triglav osiguranje Skoplje	-	1
		<u>5.992</u>	<u>7.328</u>

c) Transakcije sa povezanim fizičkim licima

Područje transakcija	Položaj povezanog lica	Iznos u hiljadama EUR
Potraživanja		
Potraživanja po osnovu premije osiguranja	Zaposleni	18
Stambeni kredit	Zaposleni	13
Potraživanja po osnovu stana u Nikšiću	Zaposleni	20
		<u>51</u>
Rashodi		
Troškovi (sl. putovanja, dnevnice, pomoć, sponzorstva, stručno usavršavanje, jubilarne nagrade)	Zaposleni	97
		<u>97</u>

d) Naknade rukovodstvu

Bruto zarada izvršnim direktorima za njihove usluge izvršene u toku redovnog radnog vremena za 2018. godinu iznosi EUR 964 hiljada (2017: EUR 819 hiljade).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

25. POTENCIJALNE OBAVEZE I RIZICI POSLOVANJA

a) Oporezivanje

Poreski sistem Crne Gore je u procesu kontinuirane revizije i izmjena. Međutim, još uvijek postoje različita tumačenja poreskih propisa. U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznim kamatama i penalima.

b) Polise osiguranja

Društvo posjeduje polise osiguranja imovine, poslovanja i zaposlenih u pogledu rizika koji se mogu osigurati.

c) Operativni lizing

Društvo ima zaključene ugovore o operativnom lizingu kao davalac lizinga i kao primalac lizinga.

Buduće vrijednosti minimalnih potraživanja po osnovu operativnog lizinga na dan 31. decembra su prikazana kao što slijedi:

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Do godinu dana	149	127
Od 1 do 5 godina	328	373
Preko 5 godina	41	80
	<u>518</u>	<u>580</u>

Buduće vrijednosti minimalnih obaveza po osnovu operativnog lizinga na dan 31. decembra su prikazana kao što slijedi:

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Do godinu dana	276	187
Od 1 do 5 godina	326	269
Preko 5 godina	-	94
	<u>602</u>	<u>550</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

25. POTENCIJALNE OBAVEZE I RIZICI POSLOVANJA (NASTAVAK)

d) Finansijski lizing

Društvo ima zaključene ugovore o finansijskom lizingu kao primalac lizinga.

Buduće vrijednosti minimalnih obaveza po osnovu finansijskog lizinga na dan 31. decembra su prikazana kao što slijedi:

U hiljadama EUR	Zbir minimalnih rata lizinga		Sadašnja vrijednost minimalnih rata lizinga	
	31. decembar 2018	31. decembar 2017	31. decembar 2018	31. decembar 2017
<i>Dospijeva za plaćanje:</i>				
- do jedne godine	11	17	10	14
- od jedne do 5 godine	11	22	10	20
- preko 5 godina	-	-	-	-
	<u>22</u>	<u>39</u>	<u>20</u>	<u>34</u>
Minus budući troškovi finansiranja	<u>(2)</u>	<u>(4)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Sadašnja vrijednost minimalnih rata lizinga	<u>20</u>	<u>35</u>	<u>20</u>	<u>34</u>

Buduće vrijednosti minimalnih potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na dan 31. decembra su prikazana kao što slijedi:

U hiljadama EUR	Zbir minimalnih rata lizinga		Sadašnja vrijednost minimalnih rata lizinga	
	31. decembar 2018	31. decembar 2017	31. decembar 2018	31. decembar 2017
<i>Dospijeva za plaćanje:</i>				
- do jedne godine	129	175	84	125
- od jedne do 5 godine	607	851	430	644
- preko 5 godina	1.067	1.230	971	1.105
	<u>1.803</u>	<u>2.256</u>	<u>1.485</u>	<u>1.874</u>
Minus budući troškovi finansiranja	<u>(319)</u>	<u>(368)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Sadašnja vrijednost minimalnih rata lizinga	<u>1.484</u>	<u>1.888</u>	<u>1.485</u>	<u>1.874</u>

25. POTENCIJALNE OBAVEZE I RIZICI POSLOVANJA (NASTAVAK)

e) Sudski sporovi

Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine, vodi sudske sporove u kojima se javlja kao tužilac i tuženi.

Po procjeni rukovodstva, ukupna vrijednost sudskih sporova, bez procijenjenih efekata zateznih kamata, u kojima je Društvo tužena strana iznosi EUR 35 hiljada. Društvo je sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine izvršilo rezervisanje u iznosu EUR 35 hiljada (napomena 22) za sudske sporove za koje postoji velika vjerovatnoća da Društvo može biti izloženo materijalno značajnim potencijalnim gubicima po osnovu razrješenja tih sporova.

Na 31. decembar 2018. godine rezervisano je 429 sudskih šteta u kojima je Društvo tuženo, na iznos od EUR 2.939. hiljada.

26. IZVJEŠTAJ AKTUARA

Ovlašćeni aktuar je u svom Izvještaju za neživotna osiguranja na dan 31. decembra 2018. godine izrazio pozitivno mišljenje.

- Društvo na dan 31. decembar 2018. godine ispunjava uslove adekvatnosti kapitala. Obračunata margina solventnosti na dan 31. decembra 2018. godine iznosi EUR 4.241 hiljade a Društvo raspolaže kapitalom u visini od EUR 5.923 hiljade što znači da ima dovoljno kapitala sa aspekta obezbjeđenja sigurnosti i stabilnosti. Garantni kapital na 31. decembar 2018. godine je EUR 7.503 hiljade dok je 1/3 margine solventnosti EUR 1.414 hiljade a akcijski kapital Društva u skladu sa članom 21 Zakona o osiguranju je EUR 3.000 hiljade.
- Društvo je tokom 2018-te godine bilo likvidno, odnosno koeficijent likvidnosti je bio preko 1 tokom cijelog posmatranog perioda. Koeficijent likvidnosti je obračunavan u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje.
- Obračun prenosne premije napravljen je po principu "pro rata temporis" u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija.

26. IZVJEŠTAJ AKTUARA (nastavak)

- Društvo je na 31. decembar 2018. godine za obračun IBNR šteta zadržalo metode koje su primjenjivane na obračun od 31. decembra 2017. godine. Kumulativna CL metoda korišćena je za vrste osiguranje od posledica nezgode (vrsta 01), osiguranje motornih vozila (vrsta 03) i osiguranje od opšte odgovornosti (vrsta 13) a kombinacija CL i BF metode za vrstu osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila (vrsta 10), dok je za ostale vrste korišćena metoda kvote šteta. Primjenom ovih metoda smatram da je postignuta najveća stabilnost izračuna i praćenja zahtjeva. U posljednjem periodu Društvo ima stabilnu dinamiku i razvoj šteta po godinama što značajno utiče na kretanje i stabilnost obračuna IBNR. Ukupno IBNR rezervacije iznose EUR 9.133 hiljade. Mišljenja sam da Društvo ima formirane rezervacije za nastale a neprijavljene štete koje će biti sa velikom vjerovatnoćom dovoljne i neće ići u teret budućih rezultata. Društvo je formiralo RBNS u iznosu EUR 5.760 hiljade i troškove za rezervisane štete u iznosu od EUR 1.148 hiljada. Na taj način formirane su ukupne rezervisane štete u iznosu od EUR 16.041 hiljada. Sve rezervisane štete formirane su u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja tehničkih rezervi za rezervisane štete. Društvo kontinuirano prati adekvatnost rezervacija u skladu sa propisanim internim aktom "Uputstvo za kontinuirano praćenje adekvatnosti RBNS-a i IBNR-a Lovćen osiguranja". Na 31. decembar 2018. godine Društvo ima run off RBNS u iznosu od 6,03% ali je značajan uticaj dvije štete čijim isključenjem bi run off RBNS bio 0,29%. Smatram da Društvo ima dovoljno i adekvatno rezervisane RBNS štete na 31. decembar 2018. godine .
- Na 31. decembar 2018. godine formirane su rezerve za izravnavanje rizika za vrstu osiguranje kredita u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnavanje rizika.
- Društvo je napravilo test adekvatnosti dovoljnosti prenosne premije po vrstama osiguranja na 31. decembra 2018. godine i na osnovu rezultata testa formirane su rezervacije za neistekle rizike u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za neistekle rizike. Na 31. decembar 2018. godine formirane su ostale rezervacije za bonuse i popuste po osnovu ugovora za osiguranje kredita. Formirane rezervacije su u skladu sa zakonom, aktuarskom strukom i strukom osiguranja.
- Društvo, po Pravilniku o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje ima dovoljno ulaganja tj. ima pokrivenost bruto tehničkih rezervi ulaganjima 113,47% (bruto rezerve su formirane u iznosu od EUR 28.179 hiljada a ulaganja su EUR 31.975 hiljada).

26. IZVJEŠTAJ AKTUARA (nastavak)

- Raspoređivanje bruto premije izvršeno je u skladu sa internim Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka. Društvo je ostvarilo troškove sprovođenja osiguranja u iznosu EUR 11.342 hiljade dok je obračunati režijski dodatak EUR 7.443 hiljade. Društvo kontinuirano prati tehničke rezultate po vrstama osiguranja, kvote šteta i kvote troškova na bruto i na neto osnovi i prati njihovo kretanje u cilju adekvatne kontrole postavljenih tarifnih sistema. Društvo je na 31. decembar 2018. godine ostvarilo bruto kombinovani količnik 1,03 dok je neto kombinovani količnik 0,96. I pored većih troškova sprovođenja osiguranja u odnosu na režijski dodatak Društvo je raspolagalo sredstvima za uredno pokriće obaveza po osnovu isplate šteta i ugovorenih iznosa po osnovu ugovora o osiguranju. U narednom periodu Društvo treba da teži smanjenju troškova sprovođenja osiguranja.
- Društvo je u 2018-toj godini u sprovođenju osiguranja primjenjivalo usvojene Uslove i Tarife. Sve dopune postojećih i novi Uslovi i Tarife usvojeni su uz mišljenje ovlašćenog aktuara.
- Prilikom određivanja maksimalnih samoprdržaja Društvo je sagledalo svoje finansijske i tehničke kapacitete. Mišljenja sam da su visine samoprdržaja u skladu sa kapitalnom snagom i kapacitetima za apsorpciju rizika. Društvo je formiralo maksimalne samoprdržaje u skladu sa Zakonom i pravilima aktuarske struke i struke osiguranja.
- Društvo je adekvatno prenijelo svoje rizike u saosiguranje i reosiguranje i opravdano sprovodi politiku saosiguranja i reosiguranja, u skladu sa pravilima aktuarske struke.
- Društvo je u 2018-toj godini primjenjivalo Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja regresa.

Društvo je ostvarilo dobit u 2018-toj godini, neto kombinovani količnik ispod 1, obezbjeđuje sredstva za isplatu zahtjeva za naknadu šteta i izmirivanje drugih obaveza Društva, te u skladu sa Zakonom vrši reosiguranje viškova rizika preko visine maksimalnog samoprdržaja i tako obezbjeđuje veću stabilnost i sigurnost u poslovanju. Obezbijedena je dobra ažurnost u rešavanju i isplati zahtjeva za naknadu šteta i izmirivanju drugih obaveza Društva.

Aktuarske pozicije i druge veličine na koje kao ovlašćeni aktuar dajem mišljenje su u skladu sa Zakonom, propisima donijetim na osnovu zakona i drugim propisima kojima se uređuje obračun aktuarskih pozicija. U skladu sa aktima društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, obezbjeđuje se očuvanje vrijednosti imovine i garantuje stabilnost, solventnost i likvidnost u poslovanju i izvršavanju obaveza Društva.

Na osnovu svega prethodno navedenog, u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržaju mišljenja ovlašćenog aktuara, mišljenje na finansijski izvještaj Društva za poslovnu 2018-tu godinu je pozitivno.

27. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Odbor direktora Društva je dana 29. januara 2019. godine donio Odluku o konverziji dijela potraživanja prema Lovćen autu doo Podgorica u kapital u iznosu od EUR 1.000 hiljade. Rješenjem Centralnog Registra Privrednih od dana 08. februara 2019. godine registrovano je uvećanje kapitala Lovćen auta doo.

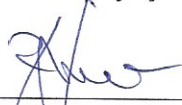
Skupština Lovćen auta doo dana 28. februara 2019. godine donijela je Odluku o povećanju osnovnog kapitala Lovćen auta doo. Društvo je dana 28. februara 2019. godine uplatilo novčana sredstva u iznosu od EUR 500 hiljada na ime povećanja osnovnog kapitala Lovćen auta doo. Rješenjem Centralnog Registra Privrednih subjekata broj 5-0844141/043 od dana 05. marta 2019. godine registrovano je uvećanja kapitala Lovćen auta doo.

Nije bilo drugih događaja nakon datuma izvještavanja koji bi zahtijevali korekciju ili objelodanjivanja u finansijskim izvještajima za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2018. godine.

Podgorica, 21. mart 2018. godine

Potpisano u ime akcionarskog društva za osiguranje "Lovćen" Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

(Janez Rožmarin)

Izvršni direktor

(Matjaž Božič)

Član grupe **triglav**

**IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA
LOVČEN OSIGURANJA AD PODGORICA
ZA 2018. GODINU**

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI

Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen“ Podgorica sa sjedištem u Podgorici, ulica Slobode 13A (u daljem tekstu: Društvo), osnovano je krajem 1978. godine pod nazivom Zajednica osiguranja imovine i lica „Lovćen“ Titograd. Sadašnji naziv „Lovćen“ A.D., Podgorica Društvo je dobilo 1997. godine.

U skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br.6/02,17/2007,80/2008 i 36/2011), 25. jula 2002. godine izvršeno je ažuriranje registracije u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000159/001.

U sastavu Društva, kao njegovi organizacioni djelovi, funkcioniše osam (8) filijala sa sjedištima u: Podgorici, Kotoru, Baru, Budvi, Beranama, Nikšiću, Bijelom Polju i Pljevljima, kao i poslovnice u manjim mjestima Crne Gore.

Društvo je registrovano kao emitent kod Komisije za hartije od vrijednosti Crne Gore, Rješenjem br. 02/3-817/2-01 od 19. aprila 2001. godine. Društvo je član Centralne Depozitarne Agencije Crne Gore po Odluci broj 305/1 od 1. jula 2002. godine kod koje se vode dematerijalizovane hartije od vrijednosti.

Saglasno odredbama Zakona o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 078/06 od 22.12.2006, 019/07 od 02.04.2007, Službeni list Crne Gore“, br. 053/09 od 07.08.2009, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/12 od 17.08.2012, 006/13 od 31.01.2013, 055/16 od 17.08.2016) i i Statuta, Društvo je registrovano za obavljanje slijedećih djelatnosti:

- obavljanje svih poslova osiguranja imovine (obavezna osiguranja i ostala imovinska osiguranja i nezgode), koji obuhvataju:
  - zaključivanje i izvršavanje ugovora o osiguranju imovine,
  - zaključivanje i izvršavanje ugovora o saosiguranju,
  - preuzimanje mjera za sprečavanje i suzbijanje rizika koji ugrožavaju osiguranu imovinu i lica,
- obavljanje poslova pružanja drugih usluga u osiguranju koji obuhvataju:
  - poslove posredovanja i zastupanja u osiguranju,
  - snimanje rizika,
  - snimanje i procjenu štete,
  - pružanje intelektualnih i tehničkih usluga u vezi sa poslovima osiguranja.

U skladu sa Rješenjem o izdavanju dozvole za obavljanje poslova osiguranja broj 03-1115/3-10 od 7. aprila 2011. godine, Agencija za nadzor osiguranja je izdala dozvolu za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja Društvu propisanih članom 9, stav 1 tačke 5 do 23 Zakona o osiguranju.

Društvo je član Triglav grupe koja se bavi pružanjem usluga osiguranja i finansijskim uslugama na prostoru jugoistočne Evrope, odnosno u Sloveniji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Srbiji i Republici Severnoj Makedoniji. Članice ove grupe u Crnoj Gori su pored Društva, Društvo za osiguranje „Lovćen-životna osiguranja“ A.D., Podgorica i Lovćen auto doo Podgorica.

Društvo posjeduje i sprovodi Sistem upravljanja kvalitetom, koji je usaglašen sa zahtjevima standarda BS EN ISO 90001: 2008 za oblast „Pružanje usluga u osiguranju“ o čemu posjeduje sertifikat br: FS 59645 od 19.07.2015. godine. Prvi put je registrovan u junu 2001. godine a kontinuirano se bavi

Sistemom kvaliteta od 2000. godine. Na zadnjoj eksternoj provjeri koju je sproveo BSI iz Londona, u junu 2018. godine, sertifikat je potvrđen.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Društvo je imalo 270 zaposlenih radnika (31. decembra 2017: 271 zaposlenih), raznih stručnih profila.

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG”, br. 69/05, 80/08, 32/11, 52/16), odnosno na osnovu Odluke o neposrednoj primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS”) u Crnoj Gori („Sl. list CG”, br. 69/02). Shodno tome, Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI”) primjenjuju se za finansijske izvještaje koji obuhvataju period koji počinje sa 1. januarom 2003. godine.

Takođe, Društvo ima obavezu da svoje poslovanje obavlja u skladu sa Zakonom o osiguranju, regulativom propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalom važećom regulativom Crne Gore.

Finansijski izvještaji su prikazani u formatu propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji u pojedinim djelovima odstupa od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa MRS 1 - „Prikazivanje finansijskih iskaza”. Pored toga, navedeni finansijski izvještaji ne uključuju sva objelodanjivanja koja se zahtijevaju u skladu sa MSFI 4 - Ugovori o osiguranju.

Pored toga, računovodstvene politike koje su primjenjene u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja se razlikuju od zahtjeva MSFI primjenljivih na dan 31. decembra 2018. godine, u dijelu objelodanjivanja finansijskih instrumenata u skladu sa zahtjevima MSFI 7 – „Finansijski instrumenti: objelodanjivanja”.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MSFI i MRS zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevod je objavljen 31. decembra 2009. godine i obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Takođe, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja.

Shodno navedenom, a imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih izvještaja Društva, priloženi finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

2. ISTINIT PRIKAZ RAZVOJA I ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

Bilans uspjeha u periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine (u hiljadama EUR)

Kategorija/Pozicija	Tekuća 2018. godina	Prethodna 2017. godina
Obračunate bruto premije osiguranja	30.722	29.891
Primljene premije saosiguranja	-	-
Smanjenje za udjele saosiguravača u premijama osiguranja	-	(163)
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja	(5.451)	(6.111)
Promjene bruto prenosnih premija	(215)	61
Promjene prenosnih premija za reosiguravajući dio	(563)	57
Prihod od premije osiguranja i saosiguranja	24.493	23.735
Neto prihodi od ostalih usluga	2.492	1.971
POSLOVNI PRIHODI	26.985	25.706
Obračunate bruto naknade šteta	(22.245)	(16.170)
Umanjenje za prihode ostvarene iz bruto regresnih potraživanja	283	225
Udio u naknadama šteta iz prihvaćenih saosiguranja, reosiguranja i retrocesija	-	-
Umanjenje za udio saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta	7.974	2.131
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	1.238	400
Promjene rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	(751)	(356)
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete	1.171	269
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta	98	303
Rashodi naknada šteta	(12.232)	(13.198)
Promjena drugih tehničkih rezervisanja	434	(152)
Promjene neto tehničkih rezervisanja	434	(152)
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	(2.377)	(1.093)
POSLOVNI RASHODI	(14.175)	(14.443)
DOBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT	12.810	11.263
Troškovi sticanja osiguranja	(8.520)	(9.376)
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja	19	(181)
Amortizacija	(179)	(143)
Troškovi rada	(2.207)	(1.771)
Materijalni troškovi	(51)	(52)
Ostali troškovi usluga	(782)	(648)
Drugi troškovi	(164)	(1412)
TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	(11.884)	(12.312)
DOBITAK - NETO POSLOVNI REZULTAT	926	(1.049)

POJEDINAČNI BILANS USPJEHA (nastavak)
 U periodu od 1. januar do 31. decembra 2018. godine
 (u hiljadama EUR)

Kategorija/Pozicija	Tekuća 2018. godina	Prethodna 2017. godina
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	1.449	1.294
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	(943)	(633)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	506	661
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	481	571
Rashodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	(1.285)	(49)
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	(804)	522
FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA	(298)	1.183
DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA	628	134
POREZ NA DOBIT	238	-
PRIHOD/RASHOD NA IME ODLOŽENOG POREZA	22	(10)
NETO DOBIT ZA POSLOVNU GODINU	412	124
RASPODJELA NETO DOBITI	-	-
ZARADA PO AKCIJI U EUR	0,2253	0,0720

Bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine

(u hiljadama EUR)

Kategorija/Pozicija	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
AKTIVA		
Nematerijalna imovina	67	87
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	6.014	6.206
Dugoročna finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi	23.678	31.683
Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva	1.630	1.330
Dugoročna finansijska ulaganja	25.308	33.013
Kratkoročna finansijska ulaganja	4.138	800
Gotovinska sredstva	2.399	589
Kratkoročna potraživanja	6.547	8.321
Kratkoročna sredstva	8.946	8.910
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	3.414	4.728
Aktivna vremenska razgraničenja	2.443	2.509
Odložena poreska sredstva	3	-
Ukupna aktiva	50.333	56.253
PASIVA		
Osnovni kapital	10.460	10.460
- Akcijski kapital - obične akcije	10.460	10.460
Revalorizacione rezerve	627	1.241
Prenesena i neraspoređena dobit/(gubitak)	(2.477)	(2.889)
- Preneseni gubitak iz prethodnih godina	(2.889)	(3.013)
- (Gubitak) / Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	412	124
Rezerve	(1.850)	(1.648)
Bruto tehničke rezerve	28.178	30.905
Ostala rezervisanja	671	872
Rezervisanja	28.849	31.777
Kratkoročne obaveze	12.219	5.138
Obaveze prema matičnom društvu	0	10.030
Obaveze za porez na dobit	0	-
Obaveze za odloženi porez	417	496
Obaveze za porez na dobit	238	0
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja	655	10.526
Pasivna vremenska razgraničenja	-	-
Ukupna pasiva	50.333	56.253
Količnici poslovanja		
	2018	2017
Bruto troškovni količnik	42,6%	44,5%
Rashodni količnik	48,8%	48,5%
Štetni količnik	48,1%	55,9%
Kombinovani količnik	97%	104,5%

Izvršni direktor Društva "Lovćen osiguranja" AD je Matjaž Božič.

Članovi Odbora direktora Društva na dan 31.12.2018.godine su:

Tedo Đekanović, predsjednik,
Darko Popovski, potpredsjednik,
Tomaž Žust, član.

Članovi Revizorskog odbora direktora Društva na dan 31.12.2018.godine su:

Darko Popovski, predsjednik
Rajko Stanković,
Jana Polda,
Tomaž Žust,
Miha Vittori.

3. INFORMACIJE O ULAGANJIMA U CILJU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Životna sredina je prostor, odnosno prirodno okruženje, vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet, pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti.

Kao društveno odgovorno preduzeće, a u skladu sa djelatnošću koje Društvo obavlja, sve aktivnosti planiramo i sprovodimo na način da: prouzrokuju najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi, smanjimo opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije u izgradnji, kao i u proizvodnji, distribuciji i upotrebi.

Kada nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati eventualni zahvat, sprovodimo sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i odgovarajuće mjere, kako bi se izbjegle negativne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

"Lovćen" osiguranje AD Podgorica, kao društveno odgovorno preduzeće, vodi svoju politiku svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).

Slijedeći principe društveno odgovorne kompanije, Društvo je sklopilo ugovor o poslovnoj saradnji sa firmom „Monte Eko Reciklaža“ doo čija je osnovna djelatnost sakupljanje neopasnog materijala, odnosno starog papira. U poslovnim prostorijama (kancelarijama i hodnicima) postavljene su kartonske kutije za sakupljanje papira koje zaposleni iz „Monte Eko Reciklaža“ doo odnose jednom nedeljno. Društvo je u 2018. godini recikliralo 1.035 kg kancelarijskog papira. Društvo je takođe, u 2018 godini recikliralo i 1.220 kg stare IT opreme.

"Lovćen" osiguranje AD ispunjava sve obaveze koje za privredna društva propisuje Zakon o zaštiti i spašavanju (Sl.list CG, br.54/16), posjeduje svu neophodnu dokumentaciju, elaborate, pravilnike, uvjerenja, koje izrađuje i vodi ovlašćena firma DECOM Montenegro doo specijalizovana za obavljanje

poslova iz zaštite od požara sa kojom Društvo ima ugovor o poslovnoj saradnji. Kompletna protivpožarna oprema je instalirana u svim poslovnim jedinicama Društva.

“Lovćen” osiguranje AD ispunjava i sve obaveze koje za privredna društva propisuje Zakon o zaštiti na radu, a ugovor o poslovnoj saradnji potpisan je sa Institutom za crnu metalurgiju AD, koji u saradnji sa zaposlenima u Društvu vodi poslove iz zaštite na radu.

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

Težimo ka tome da naše poslovanje bude transparentno i profitabilno i da je kombinovani količnik koji iskazuje profitabilnost iz osnovnog posla ispod 100. Zaposlenima želimo stvoriti prijatnu radnu atmosferu, a našim klijentima ponuditi najbolje osiguravajuće pokriće na tržištu. Cilj nam je da naša organizacija bude efikasna i brzo prilagodljiva novim potrebama.

U Strategiji 2016-2020 Društvo je postavilo usmjerenja na koja će se fokusirati i to:

- Prilagođavanje proizvoda tržišnim potrebama;
- Razvoj vlastite prodajne mreže;
- Upravljanje kadrovskim resursima;
- Racionalizaciju poslovanja Lovćen auta;
- Naplatu potraživanja;
- Troškovnu efikasnost i profitabilnu pribavu osiguranja.

5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

Društvo je i u 2018. godini nastavilo sa programom edukacije i osposobljavanja svojih zaposlenih na mnogim područjima poslovanja, a posebno u dijelu razvoja interne prodajne mreže.

Tokom godine održane su brojne edukacije (interno, eksterno) kao i susreti na nivou Grupe Triglav u cilju razmjene iskustava i dobre prakse na svim područjima rada, kao što su: susreti usklađenosti poslovanja, u dijelu finansija i računovodstva, aktuarstva, i upravljanjem rizicima, HRM područja i ostalo. Izdvojili bi projekat „Train The Trainer“ a tiče se strukturisanog razvoja interne prodajne mreže u cilju razvoja prodajnih vještina. Zaposleni su edukovani za interne trenere i dalje su sprovodili edukaciju na nivou prodaje.

Društvo u okviru svog poslovanja praktikuje:

- Individualno, odnosno kolektivno osposobljavanje najvišeg rukovodstva (Izvršni direktor, rukovodioci odjeljenja)
- Pripremu plana za uvođenje obaveze neposrednih rukovodilalaca da sa svojim zaposlenima obave bar jedan razgovor godišnje.
- Svi rukovodioci su jasno definisali ciljeve i predstaviti ih svojim zaposlenima, uz periodično davanje povratnih informacija o njihovoj uspješnosti.

6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA

Preduzeće “Lovćen osiguranja” AD, nije imalo otkup sopstvenih akcija tokom 2018. godine.

7. POSTOJANJE POSLOVNIH JEDINICA

Sjedište društva "Lovćen osiguranja AD je u Ul. Slobode 13A, Podgorica.

U sastavu Društva, kao njegovi organizacioni djelovi, funkcioniše osam (8) filijala sa sjedištima u: Podgorici, Kotoru, Baru, Budvi, Beranama, Nikšiću, Bijelom Polju i Pljevljima, kao i poslovnice u manjim mjestima Crne Gore.

Prosječan broj radnika u 2018. godini je 274 radnika (2016: 271 radnika).

Povezana lica čiji je Društvo 100% vlasnik su:

1. Lovćen auto doo Podgorica
2. Lovćen životna osiguranja AD Podgorica

8. FINANSIJSKI INSTRUMENTI ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA

Društvo sve finansijske instrumente u bilansu stanja prikazuje po sadašnjoj vrijednosti.

Obveznice

Nabavna vrijednost i sadašnja vrijednost obveznica Države Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine je prikazane u sledećem pregledu:

(U EUR)	Kamatna stopa (%)	Datum dospelja	Nominalna vrijednost 31.12.2018	Nabavna vrijednost 31.12.2018	Sadašnja vrijednost 31.12.2018	Nominalna vrijednost 31.12.2017	Nabavna vrijednost 31.12.2017	Sadašnja vrijednost 31.12.2017
Obveznice CG 2019.	5.38%	20/05/2019	4.063.000	4.191.610	4.137.962	10.963.000	11.310.023	11.562.566
Obveznice CG 2020.	3.875%	18/03/2020	5.588.000	5.370.171	5.722.112	5.588.000	5.370.171	5.812.693
Obveznice CG 2021.	5.75%	10/03/2021	6.400.000	6.690.461	6.910.720	6.400.000	6.690.461	7.056.000
Obveznice CG 2025.	3.37%	21/04/2025	5.300.000	5.256.571	5.228.927			
Ukupno:			21.351.000	21.508.813	21.999.721	22.951.000	23.370.654	24.431.260

Akcije

Ulaganja u akcije se odnose na plasmane u sljedeće entitete:

(U EUR)	Procenat učešća	Nominalna vrijednost 31.12.2018.	Nabavna vrijednost 31.12.2018.	Sadašnja vrijednost 31.12.2018.	Nominalna vrijednost 31.12.2017.	Nabavna vrijednost 31.12.2017.	Sadašnja vrijednost 31.12.2017.
Dunav Re	0.778	45.680	45.680	95.899	45.680	45.680	54.241
Luka Bar AD, Bar	0.006	3.826	1.052	569	3.826	1.052	632
Prva banka Crne Gore AD, Podgorica	2.318	1.215.313	1.169.484	422.555	1.215.313	1.169.484	469.504
Crnogoracoop AD, Danilovgrad	1.804	12.902	12.902		12.902	12.902	
Invest banka Montenegro AD, Podgorica	0.290	40.085	40.085	0	40.085	40.085	15.529
Lovce životna osiguranja AD, Podgorica	100.000	2.600.000	1.580.000	1.580.000	2.200.000	1.280.000	1.280.000
Societe Generale Montenegro AD, Podgorica	0.982	24.287	24.287	47.501	24.287	24.287	47.501
		3.942.093	2.873.490	2.146.524	3.542.093	2.573.490	1.867.406

Investicione nekretnine

Nabavna vrijednost i sadašnja vrijednost investicionih nekretnina Države Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine je prikazane u sledećem pregledu:

(U EUR)	Uprava za nekretnine Naziv katastarske opštine	List nepokretnosti	Nabavna vrijednost 31.12.2018.	Sadašnja vrijednost 31.12.2018.	Nabavna vrijednost 31.12.2017.	Sadašnja vrijednost 31.12.2017.
III Sandžačke bb, Bijelo Polje	Bijelo Polje	LN 3487	1.463.639	700.150	1.457.098	868.436
Stan Blok X Konik	Podgorica	LN 7407	64.268	52.387	64.268	53.271
Stan Konik	Podgorica	LN 7407	42.199	34.374	42.199	34.954
Stan ul.13 jul 11	Podgorica	LN 1070	31.200	22.796	31.200	23.353
Autocentar 13 juli, Nikšić	Nikšić	LN 813	1.010.015	555.450	1.010.015	720.718
V.Lopušine	Nikšić	LN 2428	450.722	255.100	450.722	414.860
Potrica ,Pljevlja	Pljevlja	LN 4241	298.639	199.750	298.639	222.783
ul. Novaka Miloseva br.6, Podgorica	Podgorica	LN 648	282.631	219.172	277.059	217.796
Objekt Humci	Nikšić	LN 3821	95.709	93.914	95.709	95.709
Zemljište Humci	Nikšić	LN 3821	34.291	34.291	34.291	34.291
UKUPNO			3.773.313	2.167.385	3.761.199	2.686.171

9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Sistem upravljanja rizicima društva Lovćen osiguranje AD (u daljem tekstu: Društvo) proizilazi iz vizije, misije i ciljeva Društva.

Društvo tokom poslovanja prihvata određeni nivo potencijalnih gubitaka kako bi postiglo zacrtane poslovne i strateške ciljeve. Ovaj nivo potencijalnih gubitaka predstavlja sklonost Društva u preuzimanju rizika, odnosno apetit za rizikom koji je u velikom dijelu subjektivna procjena rukovodstva Društva i njegovih eksperata. U zavisnosti od prirode pojedinog tipa rizika, kao i od dostupnosti i kvalitetu povezanih podataka, apetit za pojedinim rizikom se definiše kvalitativno ili kvantitativno. Veoma je bitno naglasiti da ograničavanje, tj. limitiranje rizika na prihvatljiv nivo istovremeno utiče na nivo prinosa koji Društvo može da očekuje iz poslovanja. Iz tog razloga, Društvo teži ka tome da limiti proizilaze iz prihvatljivog nivoa, kao i da na osnovu pomenutih ograničenja postiže maksimalni mogući prinos.

Misija Društva je da odgovorno i stručno sprovodimo poslove osiguranja i time obezbjeđujemo sigurnu budućnost naših osiguranika, vlasnika i zaposlenih.

Vizija Društva je profitabilno i sigurno poslovanje. Biti najveće osiguravajuće društvo u Crnoj Gori. Poslovati pozitivno iz osnovne djelatnosti i raspolagati kvalitetnim portfeljom.

Društvo preuzima i upravlja rizicima u skladu sa zacrtanim strateškim ciljevima. Takođe, Društvo je u internim aktima definisalo tipove rizika, kao i tolerancije prema rizicima koje je spremno da preuzme za ostvarenje postavljenih ciljeva, a to su:

- Tržišni rizici,
- Kreditni rizici,

- Rizik likvidnosti,
- Rizici osiguranja,
- Operativni rizici i
- Nefinansijski rizici.

Metodologija mjerenja rizika je Standardna formula (Solventnost II), što je i definisano u Katalogu rizika.

10. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Tržišni rizik

Društvo je u toku poslovanja izloženo različitim finansijskim rizicima. Tržišni rizik obuhvata rizik kamatnih stopa, rizik cijena vlasničkih hartija od vrijednosti, nekretnina, rizik od valutnih kolebanja. Tržišni rizik je opasnost od nastanka gubitka ili nepovoljne promjene finansijskog položaja Društva koja nastaje zbog promjena u visini i nepredvidljivosti tržišnih cijena sredstava, obaveza i finansijskih instrumenata. Tržišni rizik znači smanjenje viška imovine Društva iznad njegovih obaveza zbog promjene tržišnih varijabli na tržištima finansija i nekretnina. Dakle, tržišni rizici odražavaju rizike koji proizilaze iz promjena u vrijednosti ili nepostojanosti tržišnih cijena finansijskih instrumenata. Društvo u okviru upravljanja tržišnim rizicima uzima u obzir one finansijske instrumente koji utiču na vrijednost njegovih sredstava i obaveza i strukturnu neusklađenost njegovih sredstava i obaveza.

Cjelokupan sistem upravljanja rizikom usmjeren je na nepredvidivost finansijskih tržišta i nastoji da svede na minimum potencijalne negativne uticaje na finansijsko poslovanje Društva. Upravljanje rizikom obavlja rukovodstvo na osnovu politika koje odobri Odbor direktora. Odbor direktora donosi, u pisanoj formi, osnovna pravila za sveukupno upravljanje rizikom, kao i politike, takođe u pisanoj formi, koje obuhvataju posebne oblasti kao što su valutni rizik, kamatni rizik, kreditni rizik i ulaganje viška likvidnih sredstava.

Društvo nije izloženo valutnom riziku. Ovaj rizik proističe iz obračuna i uplata šteta u inostranstvu i aktuelnih priznatih obaveza.

Kreditni rizik

Društvo nema značajne koncentracije kreditnog rizika. Učesnici u poslu i gotovinske transakcije su ograničeni na finansijske institucije visokog kreditnog kvaliteta. Društvo ima politike kojima se ograničava obim kreditnog izlaganja prema svakoj pojedinačnoj finansijskoj instituciji.

Društvo je izloženo kreditnom riziku, koji predstavlja rizik da suprotna strana neće biti sposobna da plati pun iznos duga po dospelju. Područja u kojima je Društvo izloženo kreditnom riziku su:

- udio reosiguravača u obavezama po osnovu osiguranja,
- potraživanja od reosiguravača po osnovu već isplaćenih šteta,
- potraživanja od potpisnika ugovora o osiguranju,
- potraživanja od posrednika pri osiguranju,
- izloženost prema bankama i bankarskim grupama.

Rizik likvidnosti i novčanog toka

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dovoljnog iznosa novčanih sredstava i hartija od vrijednosti namijenjenih prodaji, raspoloživost finansiranja preko odgovarajućeg iznosa kreditnih obaveza i mogućnosti da se izravna pozicija na tržištu. Pokazatelj likvidnosti Društva na 31.12.2018. godine iznosio je 14,30.

11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Društvo je uspostavilo Sistem upravljanja rizicima čiji je osnovni cilj ostvarivanje zacrtanih strateških ciljeva. Konstantno se prati profil rizičnosti Društva kako bi se objezbijedio potreban nivo kapitala za pokriće obaveza.

Društvo uspostavlja upravljanje rizicima na sledećim osnovama:

- poznavanje i razumijevanje preuzetih rizika;
- uključenost upravljanja rizika u sveobuhvatnu organizacionu kulturu i strukturu;
- definisanje limita i sistema praćenja izloženosti rizicima i preduzimanja mjera;
- mjerenje i izvještavanje o rizicima i
- interni akti iz oblasti upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima se sastoji od aktivnosti koje na osnovu identifikacija rizika osiguravaju nadzor nad preuzetim i potencijalnim rizicima te omogućavaju:

- izbjegavanje rizika u poslovnim oblastima koje su zbog previsokog stepena rizičnosti neprihvatljivi za Društvo;
- praćenje rizika na područjima na kojima je očekivan uravnotežen odnos troškova preuzetih rizika i prinosa;
- ograničavanje i smanjivanje rizika na prihvatljiv nivo uspostavljanjem limita i
- prenos i zaštita rizika.

Proces upravljanja rizicima čine sledeće faze:

- identifikacija rizika koji se pojavljuju u poslovnom procesu;
- kvantifikacija, odnosno ocjena važnosti pojedinačnih rizika uz uvažavanje principa poslovanja;
- definisanje ciljeva u oblasti preuzimanja rizika koji proizilaze iz Apetita za rizicima te na osnovu toga uspostavljanje sistema limita;
- kontrola nad preuzimanjem rizika koji proizilaze iz poslovanja;
- upravljanje rizika tako da se obezbeđuje usklađenost poslovanja sa strategijom i definisanim ograničenjima;
- praćenje profila rizičnosti uz primjenu internih metodologija;
- sprovođenje redovnog izvještavanja i
- preduzimanje mjera u slučaju utvrđenih odstupanja i zaoštrenih okolnosti poslovanja.

Sistem upravljanja rizicima u Društvu uključuje sve oblasti sa posebnim osvrtom na oblasti koje mogu materijalno uticati na poslovanje i postavljene ciljeve:

- razvoj proizvoda, zaključivanje osiguranja i formiranje tehničkih rezervacija osiguranja;

- isplata šteta odnosno obaveza po osnovu ugovora o osiguranju;
- definisanje maksimalnog stepena sopstvenog učešća i učešća reosiguranja kao i ostalih tehnika za smanjenje rizika;
- aktivno upravljanje sredstvima i obavezama kao i obezbjeđivanje njihove optimalne usklađenost;
- identifikacija i upravljanje kreditnim rizikom;
- obezbjeđenje likvidnosti;
- upravljanje operativnim rizikom i
- upravljanje nefinansijskim rizicima.

Kod postizanja efikasnog integrisanog upravljanja rizicima i uspostavljanja jedinstvenog sistema upravljanja rizicima, Društvo pored zahtjeva za preglednošću prati i princip optimalnog upravljanja odnosa izloženosti rizicima i profitabilnosti te princip odnosa troškova i koristi kao i cilj obezbjeđivanja likvidnosti.

Spremnošću za preuzimanje rizika Društvo na kvantitativni i kvalitativni način definiše stepen do kojeg je na pojedinačnim segmentima rizika – u okviru svoje sposobnosti - spremno da se izloži za postizanje svojih strateških ciljeva. Kvalitativne mjere opisuju središnje poslovne strategije i ciljeve, koji označavaju smjer djelovanja te definišu rizike, koje su spremni preuzeti. Kvantitativne mjere uspostavljaju konkretne mjere za pojedine vrste rizika (tzv. ključne indikatore) te nivoe spremnosti i tolerancije za preuzimanje svake važne vrste rizika, koji omogućavaju uspostavljanje limita i koje su ključne za implementaciju učinkovitog procesa upravljanja rizicima. aU skladu sa prethodno navedenim Društvo je definisalo set dokumenata kao normativni okvir za uspostavljanje sistema upravljanja rizicima.

12. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Korporativno upravljanje predstavlja sistem koji podrazumijeva odgovorno upravljanje i kontrolu nad privrednim društvom i usmjeren je ka stvaranju dugoročne vrijednosti koji se odvija kroz zaštitu interesa članova društva, akcionara kao i transparentnost prema svim zainteresovanim stranama.

Vlasnik Društva od 2011. godine je Triglav INT, holdinška družba d.d., Ljubljana sa ukupnim učešćem u vlasničkoj strukturi od 96,59%. Triglav INT, je zavisno Društvo Zavarovalnice Triglav i u njenoj nadležnosti je upravljanje svim zavisnim Društvima kompanijama van teritorije Slovenije u kojoj je Triglav većinski vlasnik.

Osnovni nosioci korporativnog upravljanja u našem Društvu su predviđeni relevantnim zakonom i Statutom. U tom smislu, Društvo je organizovano na način da se upravljanje i nadzor nad poslovanjem, sprovođenje i izvršavanje odluka, ostvaruje preko najvišeg organa Skupštine akcionara, Odbora direktora, Revizorskog odbora, Izvršnog direktora, Sekretara, Internog revizora, Eksternog revizora.

U 2018. godini, održano je:

- 2 sjednice Skupštine akcionara (jedna redovna i jedna vanredna);
- 14 sjednica Odbora direktora;
- 6 sjednica Revizorskog odbora.

12. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA (nastavak)

Takođe, u Društvu se ustalila praksa održavanja sjednica kolegijuma Izvršnog direktora koje se redovno održavaju i kojima prisustvuju pored Izvršnog direktora svi direktori sektora i službi kao i Sekretar Društva, a po potrebi prisustvuju i drugi zaposleni pogotovo kad je potreba informisanja stalni članovi o specifičnim oblastima.

U 2018. godini, održane su 23 sjednice kolegijuma Izvršnog direktora čija je suština održavanja transparentnosti, informisanje i zajedničko rešavanje izazova.

Poštujući standarde i usmjerenja Grupe Triglav pored uvođenja funkcije Koordinatora za usklađenostposlovanja u okviru koje se obezbjeđuje prenos minimalnih standarda i implementacija pravila po zahtjevima Triglav INT, Društvo je početkom 2018. godine uvelo i funkciju Koordinatora za upravljanje rizicima kao ključnu funkciju u Društvu u skladu sa Direktivom Solventnosti II, odnosno u skladu sa Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima u Društvu.

Na taj način, Društvo je kompletiralo uspostavljanje sistema ključnih funkcija neophodnih za sprovođenje internih kontrola u Društvu koje su ugrađene u jedan ili više poslovnih procesa Društva i predstavljaju pravilo i/ili postupak, koji je namijenjen provjeravanju (nadzoru) nad sprovođenju ključnih aktivnosti u određenom procesu ako bi njegovo propuštanje moglo značiti neostvarivanje poslovnog cilja, kršenje propisa ili drugih pravila, ugovornih i drugih obavezujućih odredbi odnosno ako bi moglo prouzrokovati nastanak poslovne štete (materijalne ili nematerijalne-npr.narušavanje ugleda Društva).

U drugoj polovini 2018. godine, Društvo je sprovelo postupak restrukturiranja svog zavisnog društva Lovćen auto AD promjenom organizacionog oblika u društvo sa ograničenom odgovornošću.

U prethodnoj godini, Društvo je nastavilo da inovira postojeće akte i usvaja nove. Kao primjere pravilnika, navodimo novi Pravilnik o procesu i praćenju naplate premije osiguranja koji bliže definiše proces praćenja naplate premije osiguranja i postupke za obezbjeđivanje naplate; nova sistematizacija poslova i radnih zadataka, koja je između ostalog, predvidjela uvođenje gore spominjane ključne funkcije, tj. Koordinatora za upravljanje rizicima; Politika prenesenih poslova koja uređuje povjeravanje usluga u društvima Grupe u svim fazama postupka od identifikacije i klasifikacije tako povjerenih usluga u Društvu, preko odabira odgovarajućeg ponuđača usluga i zaključenja ugovora, sprovođenja nadzora nad djelotvornošću pružanja povjerene usluge do izvještavanja o pružanju usluga povjerenih spoljnim saradnicima i periodičnih pregleda sistema povjerenih usluga u Društvu; Pravilnik o nabavkama roba i usluga i potvrđivanju računa, kojim se određuje i uređuje nabavka roba i usluga i odobravanju računa; Pravilnik o bližim kriterijuma i načinu obračunavanja rezervi za neistekle rizike propisuju se bliži kriterijumi i metodologija obračunavanja rezervi za neistekle rizike; Pravilnik o računovodstvu koji uređuje organizaciju računovodstvenog sistema, način vođenja poslovnih knjiga, interne računovodstvene kontrolne postupke, kretanje računovodstvenih isprava i rokove za njihovo dostavljanje na dalju obradu i pripremu finansijskih iskaza; Pravilnik o postupku rešavanja odštetnih zahtjeva neživotnih osiguranja koji uređuje postupak rešavanja odštetnih zahtjeva u osiguravajućim vrstama imovine i imovinskih interesa, i postupak rešavanja odštetnih zahtjeva kod osiguranja automobilske odgovornosti osiguranika stranih osiguravajućih društava (međunarodne aktivne štete); Izjava o apetitu za rizicima koji predstavlja jednu od glavnih komponenti Sistema i predstavlja nivo

12. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA (nastavak)

rizika koji predstavlja nivo potencijalnih gubitaka koje je Društvo spremno da pretpi tokom poslovanja u svrhu postizanja postavljenih poslovnih i strateških ciljeva; Kataloga rizika koji sadrži listu analiziranih, važnih vrsta rizika kojima je Društvo izloženo u svom poslovanju ili će biti izloženo u narednom periodu; Politika funkcije upravljanja rizicima koja propisuje da Društvo mora da ima imati čvrst i pouzdan sistem upravljanja, u koji spada i funkcija upravljanja rizicima sa precizno definisanim odgovornostima; Pravilnik o maksimalnim stopama režijskog dodatka kojim se utvrđuju maksimalne stope režijskog dodatka po grupama neživotnih osiguranja u zavisnosti od visine troškova sprovođenja osiguranja po pojedinim grupama odnosno vrstama osiguranja.

Takođe, usvojena je Politika o upravljanju rizicima od korupcije čija je namjena da definiše suštinske elemente sistema upravljanja rizicima od korupcije, s ciljem efikasnog sprječavanja i otkrivanja koruptivnog ponašanja u poslovanju Društva.

Društvo je prihvatilo i Uputstvo za pripremu, prenos i praćenje minimalnih standarda za zavisna društva Grupe Triglav, koje predstavljaju polazište za postavljanje, organizaciju i aktivnosti u pojedinačnoj poslovnoj oblasti.

Usvojeni su i Minimalni standardi za područje razvoja i preuzimanja rizika. Dalje je Društvo donijeo Metodologiju određivanja, praćenja i izvještavanja limita izloženosti prema bankama i bankarskim grupama čiji je osnovni cilj i svrha definisanje metoda, načina, nadležnosti i odgovornosti kao i procesa određivanja, praćenja i izvještavanja o limitima izloženosti ali i definisanje procesa provjere adekvatnosti postavljenih limita prema bankama i bankarskim grupama u cilju efikasnog i usklađenog upravljanja rizicima na nivou Društva.

Takođe, donijete je i Metodologija upravljanja valutnim rizikom čija je svrha da detaljnije definiše metode, tehnike i postupke utvrđivanja i mjerenja valutnog rizika i upravljanja njime.

Zatim, Politika upravljanja kapitalom detaljnije opisuje sistem i važeće elemente procesa upravljanja kapitalom uz definisanje ciljeve i principe srednjeročnog upravljanja kapitalom, glavne elemente sistema upravljanja kapitalom, definisanje odgovornosti, opisivanje ključnih procese i kriterijuma utvrđivanja, mjerenja i praćenja kapitalnih potreba i kapitalne adekvatnosti, kao i izvještavanje, a sa ciljem da se obezbijedi sveobuhvatan i efikasan sistem upravljanja kapitalom u Društvu.

Usvojeni su i Minimalni standardi interne revizije čija je svrha definisanje ključnih smjernice i pravila za obavljanja funkcije interne revizije.

Usvojeni su i Standardi usklađenosti poslovanja po kojima su ranije smjernice prestale da se primjenjuju.

12. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA (nastavak)

Usvojena je Politika upravljanja operativnim rizicima, koja definiše komponente sistema upravljanja operativnim rizicima i odgovornosti, opisuje ključne procese identifikacije, praćenja, ocjenjivanja, savladavanja i upravljanja operativnim rizicima i izvještavanja o njima, a definiše i sistem nadležnosti i odgovornosti u procesima praćenja i upravljanja operativno štetnim događajima, odnosno incidentima, kao i Metodologija upravljanja operativnim rizicima koja detaljnije definiše metode i načine za identifikaciju, ocjenjivanje, mjerenje i savladavanje operativnih rizika kojim se društvo izlaže u svom poslovanju.

Usvojena je Metodologija upravljanja rizicima prenesenih poslova koja se odnosi na sve aktivnosti, usluge i poslove, koje društvo prenosi na spoljne saradnike i na kupovinu aktivnosti na tržištu, koje Društvo ne izvodi a potrebne su radi adekvatnog pružanja usluga klijentima.

U 2018. godini je potvrđena primjena Politike upravljanja zavisnim društvima Grupe Triglav koja određuje glavne smjernice za upravljanje zavisnim društvima Grupe, a potvrđeni su i Minimalni standardi u oblasti upravljanja rizicima u Grupi Triglav koji predstavljaju zbir smjernica u oblasti procesa, politika, metodologija itd., koji važe za zavisna društva Grupe Triglav u oblasti upravljanja rizicima.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima predstavlja osnovu za uspostavljanje sveobuhvatnog sistema upravljanja rizicima u Društvu čiji je cilj ostvarivanje zacrtanih strateških ciljeva, kako su definisani u poslednjoj važećoj Strategiji Društva.

Politika upravljanja kreditnim rizicima definiše glavne elemente sistema upravljanja kreditnim rizikom, određuje odgovornosti, opisuje ključne procese prepoznavanja (identifikacije), mjerenja ili ocjenjivanja, praćenja i savladavanja kreditnog rizika i izvještavanja.

Politika upravljanja rizicima likvidnosti definiše glavne elemente sistema upravljanja rizicima likvidnosti, određuje odgovornosti, opisuje ključne procese prepoznavanja (identifikacije), mjerenja ili ocjenjivanja, praćenja i savladavanja rizika likvidnosti i izvještavanja.

Politika upravljanja nefinansijskim rizicima definiše glavne elemente sistema upravljanja nefinansijskim rizicima, određuje odgovornosti, opisuje ključne procese prepoznavanja (identifikacije), mjerenja ili ocjenjivanja, praćenja i savladavanja nefinansijskih rizika i izvještavanja.

12. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA (nastavak)

Politika upravljanja rizicima osiguranja definiše glavne elemente sistema upravljanja rizicima osiguranja i odgovornosti, opisuje ključne procese prepoznavanja (identifikacije), mjerenja ili ocjenjivanja, praćenja i savladavanja rizika osiguranja i izvještavanja.

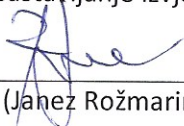
Politika upravljanja tržišnim rizicima čiji je cilj da obezbijedi sveobuhvatan i efikasan pristup upravljanju tržišnim rizicima u Društvu.

U Statutu Društva primjenjen je Kodeks korporativnog upravljanja od strane MontegroBerze. U primjeni pravila korporativnog upravljanja Društva izjavljujemo da su implementirana sva gore navedena akta i u samoj primjeni istih ne postoje odstupanja.

Podgorica, 21. mart 2019. godine

Potpisano u ime akcionarskog društva za osiguranje "Lovćen" Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje izvještaja menadžmenta

(Janez Rožmarin)

Izvršni direktor

(Matjaž Božič)

